

**GMINNY PLAN
OCHRONY ZABYTEKÓW
NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH
DLA GMINY DUSZNIKI**

URZĄD GMINY DUSZNIKI

Adres: **ul. Sportowa 1**

URZĄD GMINY DUSZNIKI
ul. Sportowa 1, 64-550 Duszniki
pow. szamotulski, woj. wielkopolskie

Nr kodu: **64 – 550**, miejscowość **Duszniki**

Powiat: **szamotulski**

Telefon: **(+48 061) 29 19 075, 29 19 400**

Fax: **(+48 61) 29 19 131**

Strona internetowa: **www.duszniki.eu**

E-mail: **urząd@duszniki.eu**

Uzgodniono z Wielkopolskim
Wojewódzkim Konserwatorem
Zabytków

Wielkopolski Wojewódzki
Konserwator Zabytków

mgr Jolanta Goszczyńska
28.11.2016

Uzgodniono z Szefem
Obrony Cywilnej Powiatu

S T A R O S T A

mgr inż. Józef Kwaśniewicz

Opracował:

Wójt Gminy Duszniki

W O J T

Roman Boguś

Sporządził:

Damian Baran – podinspektor UG Duszniki

PODINSPEKTOR
ds. ochrony środowiska

Damian Baran

Duszniki, październik 2016 r.

SPIS TREŚCI

1.	Podstawa prawna	4
2.	Wstęp – koncepcja działania	7
2.1.	Zapobieganie	7
2.2.	Podwyższenie gotowości	8
2.3.	Reagowanie	8
2.4.	Zabezpieczenie	9
2.5.	Ochrona zabytków ruchomych	9
3.	Charakterystyka zasobów i rozmieszczenie zabytków oraz stopnia ich spodziewanego zagrożenia	9
3.1.	Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	14
3.2.	Wykaz pozostałych obiektów zabytkowych nieruchomych w ewidencji zabytków	15
3.3.	Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych	23
3.4.	Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków	27
4.	Wykaz zabytków nieruchomych na terenie Gminy Duszniki podlegających zabezpieczeniu w razie sytuacji kryzysowych lub na wypadek konfliktu zbrojnego	28
5.	Spodziewane zagrożenia zabytków na obszarze Gminy Duszniki	54
5.1.	Istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych	55
6.	Ochrona zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych w czasie pokoju – procedury postępowania	59
6.1.	Pożar	59
6.2.	Podtopienia, zalania	60
6.3.	Wystąpienie katastrofalnych zjawisk atmosferycznych	62
6.4.	Zagrożenie środkami biologicznymi, chemicznymi i promieniotwórczymi	64
6.5.	Katastrofa budowlana, techniczna, komunikacyjna lub zniszczenie obiektów budowlanych, infrastruktury technicznej	66
6.6.	Zagrożenie atakiem terrorystycznym	67

6.7.	W razie zaistnienia ataku(ów) wandalizmu	71
7.	Ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego	72
8.	Ochrona zabytków w okresie narastania zagrożenia w czasie podwyższonej gotowości	73
9.	Zadania w czasie działań wojennych	75
10.	Logistyczne zabezpieczenie działań ochrony zabytków	75
11.	Wnioski z analizy rozmieszczenia i zagrożenia oraz sposoby ich ochrony	76

ZAŁĄCZNIKI:

1.	Mapa Gminy Duszniki	78
2.	Graficzne rozmieszczenie zabytków na terenie Gminy Duszniki	79
3.	Gminna Ewidencja Zabytków Archeologicznych	80
4.	Oznakowanie obiektów zabytkowych znakiem rozpoznawczym Konwencji Haskiej	81
5.	Zestawienie prac dokumentacyjnych i konserwatorsko – zabezpieczających w razie wystąpienia strat i szkód w zabytkach	83
6.	Organizacja łączności i alarmowania	84
7.	Sposób współdziałania, powiadomienia i łączności	85
8.	Arkusze aktualizacji	86
9.	Formularz zgłoszenia strat w zabytkach	87
10.	Wykaz zabytków nieruchomych na terenie Gminy Duszniki podlegających zabezpieczeniu w razie sytuacji kryzysowych lub na wypadek konfliktu zbrojnego	88
11.	Zabytki ruchome na Tereni Gminy Duszniki chronione na miejscu	92
12.	Decyzja w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków – Parafia p.w. św. Marcina w Dusznikach	99
13.	Decyzje w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków – Parafia p.w. św. Jadwigi w Wilczynie	102
14.	Wykaz jednostek przewidzianych do udzielania pomocy zabytkom	107

1. PODSTAWA PRAWNA

- 1) Konwencja Haska o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokółem o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego z dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957 r., nr 46, poz. 212);
- 2) Drugi Protokół sporządzony w Hadze dnia 26 marca 1999 r. do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. 2012 r., nr 48, poz. 248);
- 3) Konwencja z dnia 16 października 1972 r. w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. (Dz. U. z 1976 r., nr 32, poz. 190);
- 4) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446);
- 5) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r., nr 212, poz. 2153);
- 6) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiego Komitetu Doradczego (Dz. U. z 2004 r., nr 102, poz. 1066);
- 7) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r., nr 113, poz. 661);
- 8) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 r., nr 30, poz. 259);
- 9) Decyzja Nr 250/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 sierpnia 2005 r. w sprawie przestrzegania zasad ochrony dóbr kultury w działaniach Sił Zbrojnych RP (Dz. Urzędowy MON Nr 15 z dnia 31.08. 2005 r., poz. 135);
- 10) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków (Dz. U. z 2004 r., nr 75, poz. 706);

- 11) Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r., poz. 827);
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie ogólnych zasad wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony (Dz. U. z 2004 r., nr 16, poz. 152);
- 13) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. z 2004 r.; nr 34, poz. 294);
- 14) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r., nr 152, poz. 1599);
- 15) Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2014 r., poz. 333);
- 16) Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 886);
- 17) Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r., poz. 851);
- 18) Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 1166);
- 19) Ustawa z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działań żywiołu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1067);
- 20) Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2016 r., poz. 191);
- 21) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010 r., nr 109, poz. 719);
- 22) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r., nr 124, poz. 1030);

- 23) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności (Dz. U. z 1993 r., nr 91, poz. 421);
- 24) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. z 2002 r., nr 96, poz. 850);
- 25) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym (Dz. U. z 2004 r., nr 98, poz. 978);
- 26) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r. nr 152, poz. 1599);
- 27) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie gotowości obronnej państwa (Dz. U. z 2004 r., nr 219, poz. 2218);
- 28) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz. U. z 2004 r. nr 181, poz. 1872);
- 29) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 października 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz. U. z 2004 r., Nr 229, poz. 2307);
- 30) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz. U. z 2004 r. nr 203, poz. 2081);
- 31) Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r., poz. 987);
- 32) Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2015 r., poz. 1446);
- 33) Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r., poz. 642);
- 34) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885);
- 35) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1167);
- 36) Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r. (Dz. U. z 1998 r., nr 51, poz. 318);
- 37) Normy postępowania w sprawach sztuki kościelnej wydane przez Konferencję Episkopatu Polski z dnia 25 stycznia 1973 r.

2. WSTĘP - KONCEPCJA DZIAŁANIA

Ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych polega na planowaniu, przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć zapobiegawczych, dokumentacyjnych, zabezpieczających, ratowniczych i konserwatorskich, mających na celu ich ratowanie przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zaginięciem.

Powyższe przedsięwzięcia realizowane są poprzez:

- 1) zapobieganie i prowadzenie prac przygotowawczych - w czasie poprzedzającym wystąpienie konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej,
- 2) podwyższenie gotowości wprowadzonej w okresie narastania bezpośredniego zagrożenia, poprzez właściwe organy kierowania kryzysowego, określone w ustawie z dnia 18 kwietnia 2012 roku o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2014 r., poz. 333),
- 3) reagowanie w czasie wystąpienia i trwania konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej,
- 4) zabezpieczenie i dokumentowanie po ustąpieniu konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej (załącznik nr 5),
- 5) ochrona zabytków ruchomych.

2.1. ZAPOBIEGANIE

Zapobieganie i prowadzenie prac przygotowawczych obejmuje w szczególności następujące przedsięwzięcia i czynności:

- 1) Opracowanie planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz ich aktualizację.
- 2) Kontrolę i doskonalenie stanu technicznego zabytków.
- 3) Instalowanie i utrzymanie w sprawności urządzeń i systemów zabezpieczenia zabytków, w tym sygnalizacji wykrywania i alarmowania.
- 4) Wykonywanie ewidencji i dokumentacji zabytków podlegających ochronie.
- 5) Projektowanie i wykonywanie prac inżyniersko - technicznych zabezpieczających przy zabytkach takich jak:
  - a) podwyższenie klasy odporności ogniowej i poprawa właściwości konstrukcyjnych,

- b) zabezpieczenia przed skutkami wybuchów, wichur, śnieżyc, powodzi lub zalania z innych przyczyn, osunięć lub zapadnięć gruntu,
- c) odbudowa lub osłona fragmentów szczególnie wartościowych i narażonych na destrukcję.

2.2. PODWYŻSZENIE GOTOWOŚCI

- 1) Demontaż i ukrycie najcenniejszych detali architektonicznych i elementów wyposażenia.
- 2) Przygotowanie i rozmieszczenie znaków Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokołem o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212), zwanej dalej „Konwencją Haską” (załącznik nr 4).
- 3) Zgromadzenie i utrzymanie w gotowości urządzeń, sprzętu, narzędzi, opakowań, materiałów niezbędnych do wykonywania prac zabezpieczających i działań ratowniczych.
- 4) Zorganizowanie systemu monitorowania zagrożeń, alarmowania i powiadamiania.
- 5) Wyznaczenie i przygotowanie zespołów ludzkich do prac zabezpieczających i działań ochronnych.
- 6) Zorganizowanie współdziałania właścicieli, zarządców i użytkowników zabytków, organów administracji publicznej, specjalistycznych służb, jednostek i instytucji, Sił Zbrojnych RP oraz wolontariatu działań ochronnych (załącznik nr 6 i nr 7).

2.3. REAGOWANIE

Reagowanie to zespół przedsięwzięć mających na celu zminimalizowanie strat wśród obiektów zabytkowych.

Podczas reagowania prowadzi się akcje ratownicze oraz udziela wsparcia właścicielom (administratorom) obiektów zabytkowych oraz podmiotom ratowniczym.

2.4. ZABEZPIECZENIE

Zabezpieczenie i dokumentowanie obejmuje:

- 1) Zabezpieczenie zabytków przed dalszą destrukcją po ustąpieniu bezpośredniego zagrożenia.
- 2) Dokumentowanie zdarzeń, strat i podjętych działań.
- 3) Informowanie właściwych organów administracji publicznej, w szczególności wojewódzkiego konserwatora zabytków oraz organów założycielskich o stratach, podjętych działaniach i ewentualnych potrzebach pomocy.

2.5. OCHRONA ZABYTKÓW RUCHOMYCH

Ochrona zabytków ruchomych polega na podjęciu, w zależności od sytuacji i posiadanych możliwości, następujących czynności:

- 1) Zabezpieczenia ich przed zniszczeniem lub uszkodzeniem w miejscu stałego przechowywania oraz na zorganizowaniu stałego dozoru.
- 2) Przemieszczenia do innych przygotowanych pomieszczeń jednostki organizacyjnej.
- 3) Rozśrodkowania zabytków do innych wytypowanych i przygotowanych obiektów w tej samej miejscowości.
- 4) Ewakuacji do uprzednio wyznaczonych przygotowanych obiektów poza miejscowością ich stałego przechowywania jeżeli nie ma możliwości ich właściwego zabezpieczenia na miejscu lub w tej samej miejscowości oraz zapewnienia stałego dozoru.
- 5) Ewakuacji najcenniejszych zabytków za granicę w przypadku konfliktu zbrojnego.
- 6) Przyjmowania na wniosek właściciela lub posiadacza cennych zabytków na czasowe przechowywanie przez publiczne jednostki organizacyjne kultury.

3. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW I ROZMIESZCZENIA ZABYTKÓW ORAZ STOPNIA ICH SPODZIEWANEGO ZAGROŻENIA

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446), zabytkiem jest „nieruchomość (...) lub zespoły będące dziełem człowieka (...) stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia,

których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową".

Do zabytków nieruchomych podlegających ochronie (bez względu na stan zachowania) zalicza się: krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki (a zwłaszcza kopalnie i inne zakłady przemysłowe), cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osób lub instytucji.

Formami ochrony zabytków są:

- a) wpis do rejestru zabytków
- b) uznanie za pomnik historii,
- c) utworzenie parków kulturowych,
- d) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Gmina Duszniki (załącznik nr 1) jest gminą wiejską położoną w południowej części powiatu szamotulskiego, w północno - zachodniej części województwa wielkopolskiego, w odległości ok. 40 km na zachód od Poznania.

Powierzchnia Gminy zajmuje obszar 156,30 km², co stanowi 13,96% powierzchni powiatu. Użytki rolne zajmują ok. 86% powierzchni gminy, użytki leśne 6,4%, w tym 0,77 ha to obszar chroniony *Rezerwat przyrody „Dusznicki”*, zaś wody tylko 1,2 % ogólnej powierzchni. Gmina posiada rolniczy charakter, spełnia też funkcje przemysłowo-usługowe. Według danych GUS z 31.12.2015 r., Gmina Duszniki jest zamieszkiwana przez 8768 osób, w tym ok. 2585 mieszka w Dusznikach, które są największym ośrodkiem osadnictwa w gminie i gdzie mieści się siedziba władz samorządowych. Gęstość zaludnienia wynosi 55 M/ km². Strukturę osadniczą tworzy 20 miejscowości, w tym 17 wsi posiadających status sołectkich: Brzoza, Ceradz Dolny, Chełminko, Duszniki, Grzebienisko, Kunowo, Mieściska, Młynkowo, Niewierz, Podrzewie, Sędzinko, Sędziny, Sękowo, Wierzeja, Wilczyna, Wilkowo, Zakrzewko.

Gmina sąsiaduje:

- od północy - z gminą Szamotuły,
- od północnego – wschodu - z gminą Kaźmierz,
- od wschodu - z gminą Tarnowo Podgórne,
- od południa - z gminami Buk i Opalenica,
- od południowego – zachodu - z gminą Kuślin,
- od zachodu - z gminą Lwówek,
- od północnego – zachodu - z gminą Pniewy.

Jednostki osadnicze gminy łączy sieć dróg: 17 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości ok. 78 km i gminnych o długości 95 km. Przez jej tereny przebiegają również szlaki komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym i krajowym: DK nr 92 granica państwa (PL-D) Świecko – Poznań – Warszawa – Terespol – granica państwa (PL-BY), wojewódzka nr 306 Lipnica - Duszniki - Buk, a przez południową część gminy przebiega autostrada A2 Berlin – Moskwa.

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski Jerzego Kondrackiego, obszar gminy położony jest w granicach prowincji Niżu Środkowopolskiego, podprowincji Pojezierze Południowobałtyckie, makroregionu Pojezierze Wielkopolskie, mezoregionu Pojezierze Poznańskie. Rzeźba terenu jest mało zróżnicowana, ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie. Jest to obszar falistej równiny moreny dennej z wyniesieniami polodowcowymi do wys. 90 m n.p.m. Obszar Gminy Duszniki jest ubogi w wody powierzchniowe, cały obszar leży w zlewni rzeki Obry. Przez tereny gminne przepływają rzeki: Mogilnica Górna, Mogilnica Wschodnia i Mogilnica Mała. Największym zbiornikiem wodnym jest Jezioro Wilczyńskie o powierzchni 8,5 ha, ponadto znajduje się tutaj również mniejsze Jezioro Niewierskie (3,5 ha).

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy sięgają epok prehistorycznych – mezolitu. Obecny układ miejscowości gminy ukształtował się głównie w okresie średniowiecza. W źródłach pisanych nazwa Duszniki pojawia się w 1417 roku. Miejscowość od XIII w. wchodziła w skład dóbr biskupów poznańskich, a wcześniej stanowiła własność książąt piastowskich. Biskupi przeprowadzili lokację wsi na prawie niemieckim. Również o innych miejscowościach w gminie wspominają dokumenty źródłowe, sięgające odległych czasów. Pierwsza wzmianka o wsi Wilczyna pojawia się w 1298 roku, o Grzebienisku pochodzi z 1387 roku, Mieściska wspomina się w 1405 r., Sękowo i Ceradz na początku

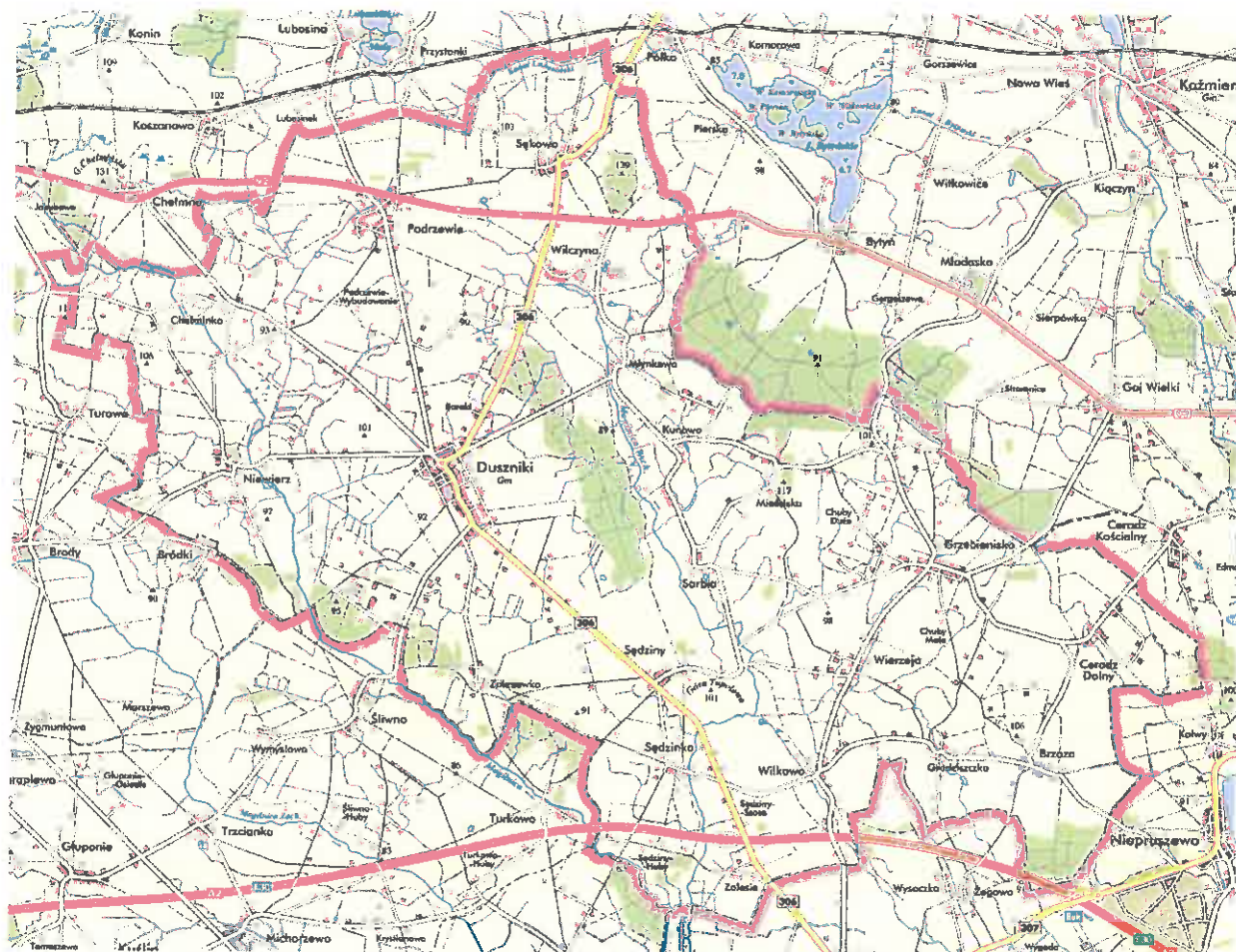
XV wieku, Młynkowo wymieniane jest w roku 1510, Podrzewie w 1403 r., Brzoza w XIV w, a Sarbia w 1394 r.

W okresie rozbiorów omawiane tereny znalazły się pod panowaniem Prus, wchodząc w skład Wielkiego Księstwa Poznańskiego. W okresie działalności pruskiej Komisji Kolonizacyjnej sprowadzono tutaj osadników z Niemiec.

W 1918/1919 roku mieszkańcy Gminy walczyli w szeregach powstańczych zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego, w wyniku którego omawiane tereny włączono do odrodzonego państwa polskiego. Okres międzywojenny to czas rozwoju i działalności wielu organizacji i stowarzyszeń, który został przerwany wybuchem II wojny światowej. Już 3 września na Duszniki spadły pierwsze bomby lotnicze, a jednostki Wehrmachtu wkroczyły 10 września 1939 roku. Hitlerowski najeźdźca represjonował i prześladował mieszkańców gminy. Szerzyły się aresztowania, egzekucje, wywózki do obozów koncentracyjnych, wysiedlenia do Generalnej Guberni. Mieszkańcy Gminy uczestniczyli w walkach na wszystkich frontach II wojny światowej. W styczniu 1945 r. tereny zajmowane przez gminę zostały wyzwolone przez wojska radzieckie i rozpoczął się nowy etap przemian społeczno-gospodarczych. Społeczność gminna upamiętniła swoich bohaterów, stawiając w 1974 r. pomnik wdzięczności „Powstańcom Wielkopolskim 1918-1919, Bohaterskim Żołnierzom 1939-1945, Ofiarom Faszyzmu”. 1 stycznia 1973 roku utworzono gminę Duszniki. W latach 1975-1998 gmina administracyjnie należała do ówczesnego województwa poznańskiego.

Wykształcony na przestrzeni wieków dorobek kultury materialnej, którego zasoby przetrwały w gminie Duszniki do czasów obecnych, również dziedzictwo niematerialne – pielęgnowana gwara, obrzędy, muzyka ludowa - są wyrazem troski władz samorządowych, aby poznały je kolejne pokolenia, dają również podstawę do kreowania nowych propozycji turystycznych, promocyjnych i generujących wzmacnianie lokalnych więzi społecznych.

Obiekty architektury i budownictwa wpisane do rejestru zabytków na terenie Gminy Duszniki prezentują zróżnicowany stan zachowania. Najlepiej zachowane są obiekty będące własnością kościoła, poza jednostkowymi przypadkami, są w stanie zadowalającym. W gorszym stanie prezentuje się część zabytków będąca własnością prywatną, które od wielu lat nie były poddawane gruntownej konserwacji lub renowacji. Na terenie Gminy Duszniki znajduje się 15 obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa wielkopolskiego.

Rys. 1 . Położenie Gminy Duszniki na mapie.

3.1. WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW

Do najcenniejszych zabytków na terenie Gminy (załącznik nr 10) wpisanych do rejestru zabytków należą:

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	DATOWANIE	NR REJ. ZAB.
1	<u>Brzoza</u>	Zespół dworski	Dwór, 2 poł. XIX Park, 2 poł. XIX	nr rej.: 2095/A z 22 lipca 1986 r. nr rej.: 1825/A z 5 lutego 1981 r.
2	<u>Ceradz Dolny</u>	Park	poł. XIX	nr rej.: 1832/A z 20 lutego 1981 r.
3	<u>Duszniki</u>	Kościół par. pw. Św. Marcina, ul. Świerczewskiego 120 obecnie ul. Jana Pawła II 129 Plebania, ul. Świerczewskiego obecnie ul. Jana Pawła II 114 Kościół ewangelicki, ul. Świerczewskiego 4, obecnie ul. Szamotulska 12 Cmentarz przykościelny Park dworski	I poł. XVI, XX k. XVIII z 1886 r. XIX 2 poł. XIX	nr rej.: 2447/A z 21 grudnia 1932 r. nr rej.: 1508/A z 11 kwietnia 1974 r. nr rej.: 2352/A z 12 kwietnia 1995 r. nr rej.: 2352/A z 12 kwietnia 1995 r. nr rej.: 769/Wlkp/A z 5 lutego 1981 r. i z 14 września 2009 r.
4	<u>Niewierz</u>	Park dworski	2 poł. XIX	nr rej.: 1822/A z 5 lutego 1981 r.
5	<u>Podrzewie</u>	Zespół dworski	Dwór, pocz. XX Park, pocz. XX	nr rej.: 2190/A z 20 kwietnia 1990 r. nr rej.: 1826/A z 5 lutego 1981 r.

6	<u>Sarbia</u>	Park	I poł. XIX	nr rej.: 1841/A z 2 marca 2981 r.
7	<u>Sędziny</u>	Zespół pałacowy	Pałac 1 poł. XIX, przebud. XIX/XX Oficyna 4 ćw. XIX Park pocz. XIX	nr rej.: 1776/A z 15 grudnia 1977 r. nr rej.: 1776/A z 15 grudnia 1977 r. nr rej.: 1776/A z 15 grudnia 1977 r.
8	<u>Sekowo</u>	Park	2 poł. XIX	nr rej.: 1842/A z 2 marca 1981 r.
9	<u>Wilczyna</u>	Kościół par. pw. Św. Jadwigi Park dworski	1 poł. XVI, k. XIX pocz. XX	nr rej.: 776/A z 14 listopada 1969 r. nr rej.,: 1846/a z 2 marca 1981 r.
10	<u>Zakrzewko</u>	Zespół dworski	Dwór poł. XIX, Park, XIX-XX	nr rej.:2211/A z 19 sierpnia 1991 r. nr rej.:2211/A z 19 sierpnia 1991 r.

W załączniku nr 2 przedstawiono graficzne rozmieszczenie zabytków na terenie Gminy Duszniki.

3.2. WYKAZ POZOSTAŁYCH OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH NIERUCHOMYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

BRZOZA

- 1) KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ, murowana, ok. 1900 r.
- 2) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
  - a) dwór, murowany, ok. 1900 r.,
  - b) park, koniec XIX w.,
  - c) kapliczka z figurą Matki Boskiej, murowana, 1871 r.,

- d) rządcówka, nr 3, murowana, początek XX w.,
- e) stodoła, obecnie budynek inwentarski, murowana, początek XX w.,
- f) spichlerz, murowany, 4 kwartał XIX w.,
- g) brama z ogrodzeniem (północna), murowana, 4 kwartał XIX w.,
- h) brama z parku na folwark, 4 kwartał XIX w.

CERADZ DOLNY

- 3) PARK DWORSKI, 2 połowa XIX w., ul. Powstańców Wlkp./Parkowa
- 4) ZESPÓŁ FOLWARCZNY, ul. Powstańców Wlkp.:
  - a) oficyna, murowana, początek XX w.,
  - b) obora, murowana, 2 połowa XIX w.,
  - c) obora, murowana, początek XX w.,
  - d) chlewnia, murowana, 2 połowa XIX w.,
  - e) spichlerz i stajnia, murowana, początek XX w.,
  - f) stodoła, murowana, początek XX w.,
  - g) kuźnia, murowana, 1900 r.,
  - h) gorzelnia, murowana, 1905 r.,
  - i) brama, murowana, początek XX w.

CHEŁMINKO

- 5) CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w.

DUSZNIKI

- 6) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIA P.W. ŚW. MARCINA, ul. Jana Pawła II:
  - a) kościół, mur., 1 połowa XVI w., rozbudowany 1903 – 1904 r. o przęsło i wieżę, 1913 r. dobudowa nawy bocznej i zakrystii,
  - b) dzwonnica, murowana, 1948 r.,
  - c) kaplica cmentarna, murowana, początek XIX w.
  - d) cmentarz przykościelny, XVI w.,
  - e) ogrodzenie z bramami, murowane, XIX w.,
  - f) plebania, nr 114, murowana, koniec XVIII w.,
  - g) organistówka, nr 112, murowana, XIX/XX w.,

- h) figura Chrystusa, murowana, połowa XIX w.
- 7) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO, ul. Szamotulska 12:
  - a) kościół, murowany, 1866 r.,
  - b) cmentarz przykościelny, ok. 1966 r.
- 8) KAPLICZKA, murowana, ok. 1920-1930 r., ul. Chełmińska/Podrzewska
- 9) CMENTARZ KATOLICKI, XX w., ul. Bukowska
- 10) CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w., ul. Niewierska
- 11) SZKOŁA, obecnie przedszkole, ul. Broniewskiego 1, murowana, 1880 r.
- 12) SZKOŁA, ul. Broniewskiego 3, murowana, 1913 r.
- 13) ZESPÓŁ STACJI KOLEJOWEJ, ul. Kolejowa:
  - a) stacja, obecnie dom nr 5, murowana, ok. 1905 r.,
  - b) magazyn, murowany, ok. 1905 r.,
  - c) dom pracowników kolei nr 10, murowany, ok. 1905 r.
- 14) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY
  - a) dwór, murowany, ok. 1848 r., ul. Jana Pawła II 8,
  - b) park, połowa XIX w., ul. Jana Pawła II,
  - c) obora, murowana, 1900-1910 r., ul. Kolejowa,
  - d) spichlerz, murowana, ok. 1920 r., ul. Kolejowa.

ul. Jana Pawła II

- 15) DOM NR 9, murowany, 1910-1920 r.
- 16) DOM NR 23, murowany, 1900-1910 r.
- 17) DOM NR 24, murowany, 1920-1930 r.
- 18) DOM NR 36, murowany, ok. 1900 r.
- 19) DOM NR 59, murowany, 1900-1910 r.
- 20) DOM NR 66, murowany, 3 kwartał XIX w.
- 21) DOM NR 67, murowany, 1897 r.
- 22) DOM NR 72, murowany, 1910-1920 r.
- 23) DOM NR 94, murowany, ok. 1920 r.
- 24) DOM NR 101, murowany, 4 kwartał XIX w.
- 25) DOM NR 119, murowany, 1912 r.
- 26) DOM NR 123, murowany, ok. 1910 r.
- 27) SZPITAL DLA UBOGICH, obecnie dom nr 131, murowany, ok. 1770 r.

ul. Lipowa

28) DOM NR 5, murowany, 1920-1930 r.

ul. Szamotulska

29) DOM NR 3, murowany, 3 kwartał XIX w.

30) DOM NR 9 (dom ośmiorak), murowany, ok. 1900 r.

31) DOM NR 11, murowany, 1899 r.

32) DOM NR 19, murowany, 4 kwartał XIX w.

33) DOM NR 20, murowany, początek XX w.

GRODZISZCZKO

34) KAPLICZKA Z FIGURĄ CHRYSUSA, murowana, 4 kwartał XIX w.

35) SZKOŁA, obecnie dom nr 6, murowany, 1906 r.

GRZEBIENISKO

36) CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w., ul. Szkolna

37) ZESPÓŁ SZKOLNY, ul. Szkolna 16:

- a) szkoła elementarna katolicka, obecnie szkoła podstawowa, murowana, 2 połowa XIX
- b) szkoła elementarna ewangelicka, obecnie gimnazjum, murowana, 2 połowa XIX w.,
- c) budynek gospodarczy, murowany, koniec XIX,

ul. Lipowa

38) DOM NR 8, murowany, ok. 1900 r.

ul. Szkolna

39) GOSPODARSTWO:

- a) willa, nr 18, murowana, 1928-1930 r.,
- b) brama, murowano - żelazna, 2 połowa XIX w.,
- c) dom, szach., ok. połowy XIX w., przylega do nr 18

KUNOWO

40) KAPLICZKA, murowana, ok. 1930 r.

41) SZKOŁA, obecnie dom nr 1, murowana, 1900-1910 r.

MIEŚCISKA

42) ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, nr 7, murowany, połowa XIX w.,
- b) park, ok. 1920 r.
- c) budynek gospodarczy, XIX w.

43) ZAGRODA NR 12:

- a) dom, murowany, ok. 1900 r.,
- b) brama, murowany, ok. 1900 r.

MŁYNKOWO

44) DOM NR 4, murowany, 1900-1910 r.

45) DOM NR 9, murowany, 1899 r.

46) ZAGRODA NR 13:

- a) dom, murowany, 4 kwartał XIX w.,
- b) obora, murowana, 1881 r.

NIEWIERZ

47) KAPLICZKA Z FIGURĄ ŚW. JANA NEPOMUCENA, murowana, ok. 1930 r.,

ul. Długa 14

48) CMENTARZ CHOLERYCZNY, XIX w., ul. Leśna

49) SZKOŁA ELEMENTARNA KATOLICKA, obecnie dom, ul. Leśna 20, murowany, ok. 1906 r.

50) ZESPÓŁ DWORSKI: ul. Parkowa 12:

- a) dwór, murowany, 3 kwartał XIX w.,
- b) brama, murowany, 1909 r.,
- c) park, 2 połowa XIX w.

51) ZESPÓŁ FOLWARCZNY, ul. Turowska:

- a) obora, murowany, 1897 r.,
- b) obora, murowany, XIX/XX w.,
- c) stodoła, murowany, XIX/XX w.,
- d) kuźnia, murowany, XIX/XX w.

52) DOM, ul. Leśna 36, murowany, połowa XIX w.

PODRZEWIE

53) FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA, murowana, ok. 1850 r.

54) CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w.

55) SZKOŁA, ul. Dusznicka 22, murowana, ok. 1900 r.

56) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, ul. Poznańska:

- a) dwór, nr 3, murowany, 1910 r.,
- b) park, początek XX w.,
- c) obora, murowana, 4 kwartał XIX w.,
- d) budynek inwentarski, murowany, 4 kwartał XIX w.

ul. Długa

57) KUŹNIA, murowany, 1896 r.

58) DOM NR 23, murowany, 4 kwartał XIX w.

59) DOM NR 27, murowany, ok. 1910 r.

60) OBORA W ZAGRODZIE NR 39, mur.-szach., 1900 r.

ul. Dusznicka

61) DOM NR 2, murowany, 4 kwartał XIX w.

62) DOM NR 16, murowany, początek XX w.

63) ZAGRODA NR 17

- a) dom, murowany, 1 kwartał XX w.,
- b) budynek gospodarczy, murowany, 4 kwartał XIX w.,
- c) obora, murowana, 4 kwartał XIX w.,
- d) stajnia, murowana, 4 kwartał XIX w.

ul. Ogrodowa

64) ZAGRODA NR 8:

- a) dom, murowany, ok. 1900 r.,
- b) obora, murowana, 1899 r.

SARBIA

65) KAPLICZKA, murowana, ok. 1930 r.

66) CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w.

67) PARK DWORSKI, 1 połowa XIX w.

68) ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a) spichlerz, murowany, końcówka XIX w.,
- b) chlewnia, murowana, końcówka XIX w.,
- c) obora, murowana, końcówka XIX w.

SĘDZINKO

- 69) KAPLICZKA, murowana, ok. 1930 r., ul. Szkolna 11
- 70) CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w., ul. Wilkowska
- 71) SZKOŁA, ul. Szkolna 9, murowana, ok. 1900 r.

ul. Topolowa

- 72) DOM NR 2, murowana, 4 kwartał XIX w.
- 73) BUDYNEK MIESZKALNO-GOSPODARCZY NR 8, mur.-szach., pocz. XX.

SĘDZINY

- 74) CMENTARZ KATOLICKI, XX w.
- 75) CMENTARZ KATOLICKI, PRZYKOŚCIELNY, XX w.
- 76) PLEBANIA, murowana, lata 20 XX w., ul. Parkowa 23
- 77) ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY, ul. Parkowa:
  - a) pałac, nr 18, murowany, 1 połowa XIX w., przebudowany XIX/XX w.,
  - b) oficyna północna, nr 18 a, murowana, 4 kwartał XIX w,
  - c) oficyna południowa, nr 18 b, murowana, 4 kwartał XIX w.
  - d) park, początek XIX w.
  - e) chlewnia z mieszkaniem, murowana, 1858 r.,
  - f) stajnia, murowana, 1858 r.,
  - g) obora, murowana, ok. 1900 r.,
  - h) spichlerz, murowany, 2 połowa XIX w.,
  - i) kuźnia i warsztaty, murowana, 1910 r.,
  - j) stodoły, murowane, 1900 r.

SĘKOWO

- 78) ZESPÓŁ SZKOŁY, ul. Szkolna 23:
  - a) szkoła, obecnie przedszkole, murowane, 1901 r.,
  - b) budynek gospodarczy, murowany, początek XX w.

79) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, ul. Lipowa:

- a) dwór, nr 32, murowany, 1900-1905 r.,
- b) rządówka, nr 30, murowany, 4 kwartał XIX w.,
- c) park, 2 połowa XIX w.,
- d) spichlerz, murowany, 4 kwartał XIX w.,
- e) czworak, ul. Szkolna 11, murowany, 1900 r.

ul. Lipowa

80) DOM NR 23, murowany, 4 kwartał XIX w.

ul. Szkolna

81) DOM NR 3, murowany, 4 kwartał XIX w.

WIERZEJA

82) CMENTARZ CHOLERYCZNY, XIX w., ul. Stawna

83) ZESPÓŁ SZKOŁY, obecnie zagroda, ul. Bukowska 8, 8/1:

- a) szkoła, obecnie dom, murowany, 1900-1910 r.,
- b) stodoła, murowana, 1900-1910 r.

84) KUŹNIA, ul. Stawna 1, szach., ok. 1910 r.

WILCZYNA

85) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. JADWIGI, ul. Młynkowska:

- a) kościół, murowany, 1 połowa XVI w., rozbudowa i przebudowa 1890 – 1900 r.,
- b) dzwonnica, murowana, 1939 r.,
- c) plebania, nr 10, murowana, koniec XIX w., przebudowa 1924 r.,
- d) dom parafialny, murowany, 1934 r.,
- e) cmentarz przykościelny, XVI w.,
- f) figura Chrystusa, murowany, 1888 r.,
- g) chlew, obecnie garaż, murowany, 1 ćwiartka XX w.

86) CMENTARZ KATOLICKI, XX w.

87) ZESPÓŁ SZKOŁY, ul. Młynkowska 27:

- a) szkoła, obecnie nieużytkowana, murowana, ok. 1910 r.
- b) budynek gospodarczy, drewniano - murowany, ok. 1920 r.

88) PARK DWORSKI, ul. Młynkowska, XIX/XX w.

ul. Mfynkowska

89) DOM NR 12, murowany, początek XX w.

90) DOM NR 15, murowany, 1902 r.

WILKOWO

91) KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ, murowana, 1928 r., obok domu, ul. Lipowa 1

92) DWÓR, ul. Lipowa 3, murowany, ok. 1900 r.

93) ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a) stodoła, murowano-drewniane, 4 ćwiartka XIX w., ul. Okrężna
- b) kuźnia, murowana, 4 ćwiartka XIX w., ul. Lipowa
- c) gorzelnia, murowana, koniec XIX w., ul. Okrężna

ZAKRZEWKO

94) KAPLICZKA, murowana, ok. 1920-1930 r.

95) KAPLICZKA, murowana, ok. 1920-1930 r., na posesji nr 16

96) ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY:

- a) pałac nr 30, murowany, 2 połowa XIX, wieża i przybudówka 1913 r.,
- b) domek ogrodnika, murowany, początek XX w.,
- c) park, ok. 1880 r.,
- d) obora, murowana, ok. 1900 r.,
- e) obora, murowana, końcówka XIX w.,
- f) chlew i spichlerz, murowany, 1903 r.,
- g) brama, murowana, 4 ćwiartka XIX w.

97) DOM NR 9, murowany, 1914 r.

98) DOM NR 24, murowany, 1900-1910 r.

ZALESIE

99) ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a) dwór, nr 1, murowany, 2 połowa XIX w.,
- b) stodoła, murowana, koniec XIX w.

3.3. ZESPOŁY NAJCENNIJSZYCH ZABYTKÓW RUCHOMYCH

Na terenie Gminy Duszniki zabytki ruchome (załącznik nr 11) stanowią wyposażenie i wystrój obiektów sakralnych. W kościele parafialnym p.w. św. Marcina w Dusznikach do rejestru zabytków pod nr 60/B na podstawie decyzji z 1971 r. wpisano 20 obiektów (załącznik nr 12). Z wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi w Wilczynie wpisano do rejestru zabytków w 1971 r. 17 obiektów pod nr 107/B. Decyzją z dnia 13 grudnia 2010 r. wpisano kolejnych 20 obiektów pod nr rejestru zabytków 191/Wlkp/B (załącznik nr 13). Obiekty zachowane generalnie w dobrym stanie. Poniżej przedstawiono wykaz zabytków ruchomych z terenu Gminy Duszniki wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków.

Lp.	Nr rejestru	Organ	Przedmiot ochrony	Data powstania	Styl
1	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Płaskorzeźba	1953 r.	brak danych
2	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Belka tęczowa	I połowa XVI wieku	późnogotyckie
3	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ołtarz główny	2 ćwiartka XVIII wieku	późnobarokowy
4	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ołtarz boczny	około 1760 roku	rokokowy
5	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ołtarz boczny	około 1760 roku	rokokowy
6	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ambona	około 1760 roku	rokokowy
7	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Obraz	około 1760 roku	rokokowy
8	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Krucyfiks	po połowie XVIII wieku	późnobarokowy
9	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Epitafium	2 ćwiartka XVII wieku	późnorenesansowy
10	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Tablica epitafijna	z lat po 1794 roku	brak danych
11	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Monstrancja	z 1703 roku	barokowy

12	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Monstrancja	z około 1730 roku	późnobarokowy
13	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Kielich	1 ćwiartka XV wieku	późnogotycki
14	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Kielich	1 lub 2 ćw. XVII wieku	późnorenesansowy
15	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Kielich	2 ćwiartka XVII wieku	wczesnobarokowy
16	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Kielich	około połowy XVII wieku	wczesnobarokowy
17	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Kielich	4 ćwiartka XVIII wieku	wczesnoklasycystyczny
18	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Puszka	1665 rok	barokowy
19	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Pacyfikał	około 1730 roku	późnobarokowy
20	60/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Lichtarze sztuk 4	XIX wieku	klasycystyczne
21	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Krucyfiks	1773 r.	barokowo- klasycystyczny
22	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Obraz Matki Boskiej Dobrej Opieki	połowa XVII wieku	barokowy
23	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Krucyfiks	I połowa XIX wieku	barokowo- klasycystyczny
24	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Krucyfiks	XVII – XVIII wieku	barokowy
25	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Krucyfiks	1530 r.	późnogotycki
26	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Monstrancja	połowa XVII wieku	wczesnobarokowy
27	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Kielich	1615 r.	renesansowy
28	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Kielich	1700 r.	barokowy
29	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.;	Puszka	I ćwiartka	renesansowy

		Woj. Kons. Zab. w Poznaniu		XVII wieku	
30	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Pacyfikał	II ćwiartka XVII wieku	barokowy
31	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Pacyfikał	II ćwiartka XVII wieku	barokowy
32	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ornat biały, stuła, bursa i welon	I połowa XVIII wieku	barokowy
33	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ornat biały, welon i stuła	1805 r.	klasycystyczny
34	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ornat czerwony	I połowa XVIII wieku	barokowy
35	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ornat zielony i welon	I połowa XVIII wieku	barokowy
36	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Ornat zielony	I połowa XVIII wieku	barokowy
37	107/B	Prezydium W.R.N. Wydz. Kult.; Woj. Kons. Zab. w Poznaniu	Kaptur kapy	II ćwiartka XVIII wieku	barokowy
38	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ołtarz główny	1890-1900 r.	neogotycki
39	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ołtarz boczny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	1890-1900 r.	neogotycki
40	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ołtarz boczny p.w. św. Jadwigi	1890-1900 r.	neogotycki
41	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ołtarz boczny p.w. św. Józefa	1890-1900 r.	neogotycki
42	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ołtarz boczny w kaplicy Dzieciątka Jezus	1890-1900 r.	neogotycki
43	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ambona	1890-1900 r.	neogotycki

44	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Prospekt organowy	1890-1900 r.	neogotycki
45	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Chrzcielnica	początek XX wieku	neobarokowy
46	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ława Kolatorska	1890-1900 r.	neogotycki
47	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ława Kolatorska	1890-1900 r.	neogotycki
48	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Ława Kolatorska	1890-1900 r.	neogotycki
49	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Konfesjonał 2 sztuki	1890-1900 r.	neogotycki
50	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Fotel celebransa	początek XX wieku	neobarokowy
51	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Feretron z obrazami	1890-1900 r.	neogotyck/historyzm
52	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Droga krzyżowa	1890-1900 r.	neogotyck/historyzm
53	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Figura Anioła z szarfą 2 sztuki	początek XX wieku	akademizm
54	191/Wlkp/B	Woj. Urz. Ochr. Zab. w Poznaniu; Wlkp. Woj. Kon. Zab.	Kielich	1900 r.	neobarokowy

3.4. WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW

Zabytek archeologiczny, to zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem (art. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23.07.2003 r., Dz. U. z 2014 r., poz. 1446).

Zabytki archeologiczne są częścią dziedzictwa kulturowego. Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne – warstwy

kulturowe, obiekty archeologiczne, jak i ruchome zabytki z nich pochodzące oraz skarby. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r., nr 120, poz. 564 z dnia 9 października 1996 r.) uznaje je jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.

Na terenie Gminy Duszniki znajdują się 4 stanowiska archeologiczne (załącznik nr 3) wpisane do rejestru zabytków:

1) **Brzoza**, stan. 1, AZP 52-24/156

- grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza
- nr rejestru 1312/A, decyzją z dnia 2 grudnia 1971 r.,

2) **Młynkowo**, stan. 1, AZP 51-23/35

- grodzisko stożkowane z okresu wczesnego średniowiecza
- nr rejestru 663/A, decyzja z dnia 10 lipca 1969 r.,

3) **Niewierz**, stan. 1, AZP 51-22/39

- grodzisko pierścieniowate z okresu wczesnego średniowiecza
- nr rejestru 664/A, decyzja z dnia 10 lipca 1969 r.,

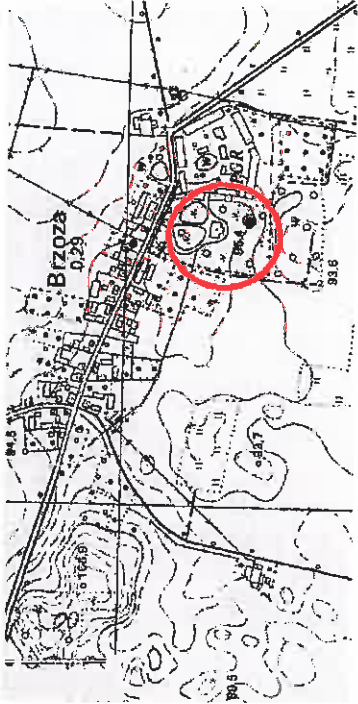
4) **Sędzinko**, stan. 1, AZP 53-23/22

- grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza
- nr rejestru 1313/A, decyzja z dnia 2 grudnia 1971 r.

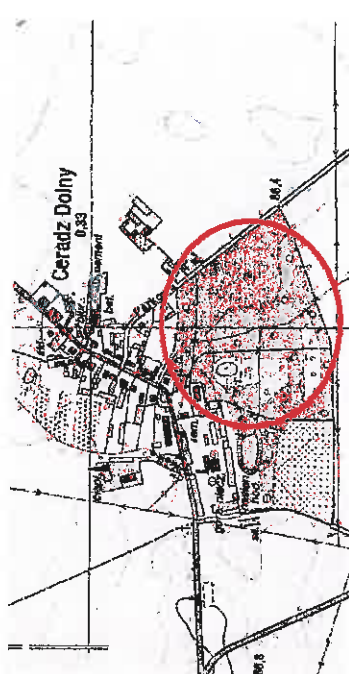
4. WYKAZ ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH NA TERENIE GMINY DUSZNIKI PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU W RAZIE SYTUACJI KRYZYSOWYCH LUB NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO

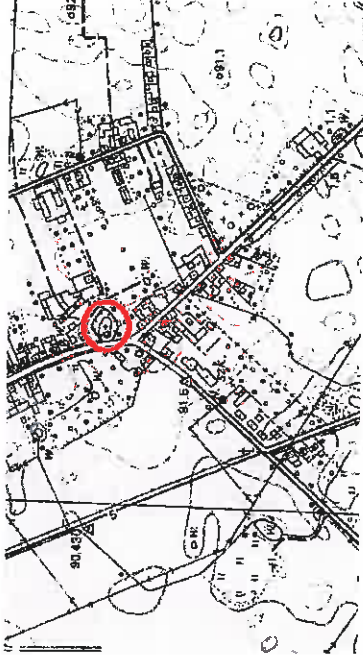
Do najcenniejszych zabytków na terenie Gminy wpisanych do rejestru zabytków należą poniższe zabytki, przedstawione w formie kart adresowych zabytku nieruchomego:

<p>GEZ</p>	<p align="center">KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość</p> <p>BRZOZA</p>
<p>1. Nazwa</p> <p>DWÓR</p> <p>w zespole dworsko-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania</p> <p><i>ok. 1900 r.</i></p>	<p>4. Adres</p> <p>Brzoza 64-553 Grzebienisko dz. 277</p>	
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> <div data-bbox="434 952 976 1751" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="1002 1003 1356 1706" data-label="Image"> </div>			<p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo: WIELKOPOLSKIE</p> <p>powiat: SZAMOTULSKI</p> <p>gmina: DUSZNIKI</p>
			<p>6. Formy ochrony</p> <p>rejestr zabytków Nr 2095/A z dnia 22.07.1986 r.</p> <p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data)</p> <p>Damian Baran 21.09.2016 r.</p>

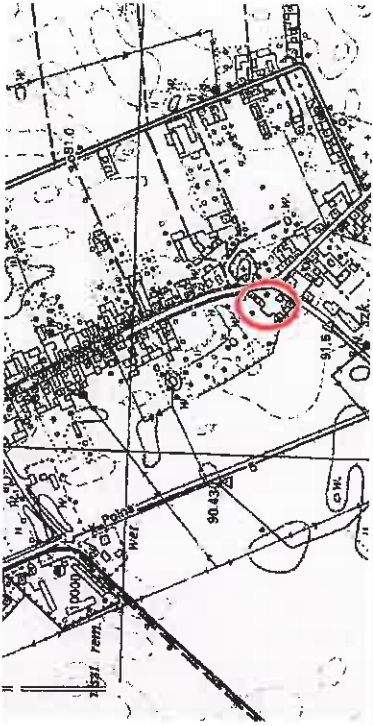
GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO		3. Miejscowość BRZOZA
1. Nazwa PARK w zespole dworsko-folwarcznym	2. Czas powstania <i>k. XIX w.</i>	4. Adres Brzoza 64-553 Grzebienisko dz. 277	5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI
8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym		 	6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1825/A z dnia 5.02.1981 r.
			7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO		3. Miejscowość CERADZ DOLNY
1. Nazwa PARK DWORSKI	2. Czas powstania 2 poł. XIX w.	<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 	
4. Adres Ceradz Dolny ul. Powstańców Wilkp./ Parkowa 64-553 Grzebienisko dz. 38/7			
6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1832/A z dnia 20.02.1981 r.		7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.	

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO		3. Miejscowość DUSZNIKI
1. Nazwa KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW. MARCINA	2. Czas powstania 1 poł. XVI w., rozbud. 1903-1904 r. o przęsło i wieżę, 1913 r. dobudowa nawy bocznej i zakrystii	 	4. Adres Duszniki ul. Jana Pawła II 129 64-550 Duszniki dz. 1062
8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym			5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI
 			6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 2447/A z dnia 21.12.1932 r.
			7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.

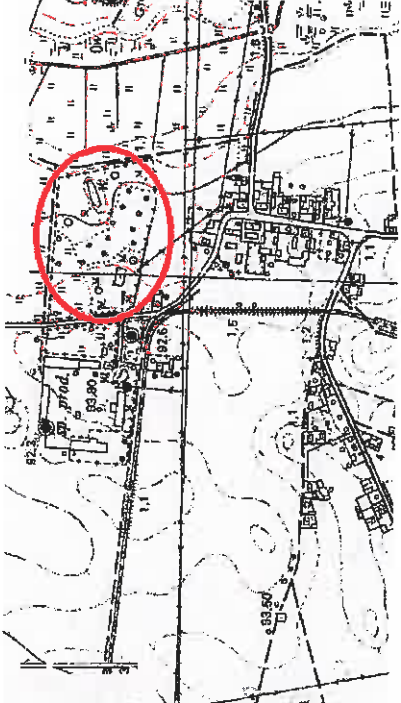

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość DUSZNIKI</p>
<p>1. Nazwa PLEBANIA w zespole kościoła p.w. św. Marcina</p>	<p>2. Czas powstania k. XVIII w.</p>	<p>4. Adres Duszniki ul. Jana Pawła II 114 64-550 Duszniki dz. 1241</p>	<p>5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI</p>
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 		<p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1508/A z dnia 11.04.1974 r.</p>	
		<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>	

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość DUSZNIKI</p>
<p>1. Nazwa KOŚCIÓŁ EWANGELICKI</p>	<p>2. Czas powstania 1866 r.</p>	<p>4. Adres Duszniki ul. Szamotulska 12 64-550 Duszniki dz. 900/2</p>	
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>			<p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo: WIELKOPOLSKIE</p> <p>powiat: SZAMOTULSKI</p> <p>gmina: DUSZNIKI</p>
<p>6. Formy ochrony</p> <p>rejestr zabytków Nr 2352/A z dnia 12.04.1995 r.</p>			<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data)</p> <p>Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>

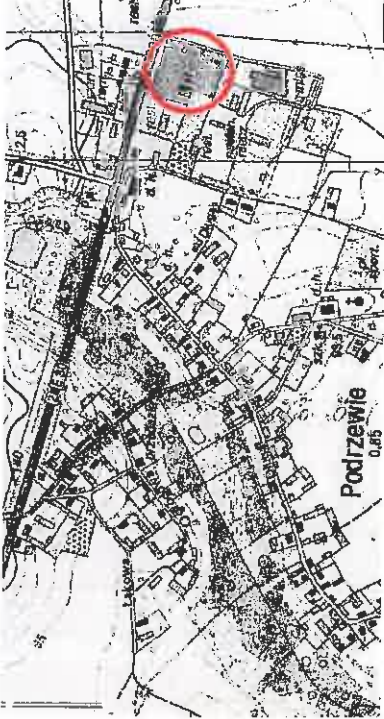
GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO		3. Miejscowość DUSZNIKI
1. Nazwa CMENTARZ PRZYKOŚCIELNY w zespole cmentarza ewangelickiego	2. Czas powstania ok. 1866 r.	4. Adres Duszniki ul. Szamotulska 64-550 Duszniki dz. 900/2	5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI
8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym		6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 2352/A z dnia 12.04.1995 r.	
		7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.	
			

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość NIEWIERZ</p>
<p>1. Nazwa PARK w zespole dworskim</p>	<p>2. Czas powstania 2 poł. XIX w.</p>	<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p>	<p>4. Adres Niewierz ul. Parkowa 64-550 Duszniki dz. 442</p>
			<p>5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI</p>
		<p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1822/A z dnia 5.02.1981 r.</p>	<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>

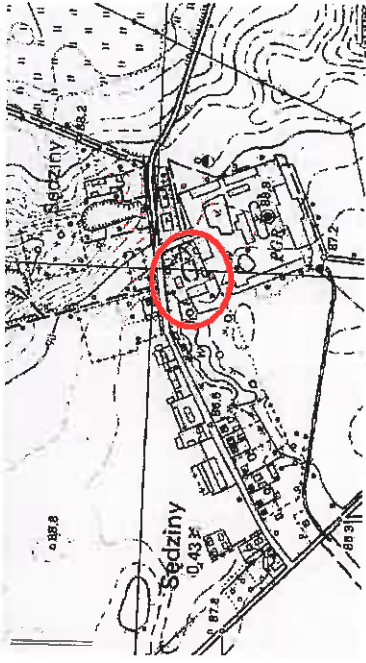
<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość PODRZEWIE</p>
<p>1. Nazwa DWÓR w zespole dworsko-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania 1910 r.</p>	<p>4. Adres Podrzewie ul. Poznańska 3 64-541 Podrzewie dz. 50/2</p>	
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>			<p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo: WIELKOPOLSKIE</p> <p>powiat: SZAMOTULSKI</p> <p>gmina: DUSZNIKI</p>
			<p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 2190/A z dnia 20.04.1990 r.</p>
			<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>

<p>GEZ</p>	<p align="center">KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość</p> <p>PODRZEWIE</p>
<p>1. Nazwa</p> <p>PARK w zespole dworsko-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania</p> <p>pocz. XX w.</p>	<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 	<p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo: WIELKOPOLSKIE</p> <p>powiat: SZAMOTULSKI</p> <p>gmina: DUSZNIKI</p>
<p>6. Formy ochrony</p> <p>rejestr zabytków Nr 1826/A z dnia 5.02.1981 r.</p>			<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data)</p> <p>Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>
			

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość SARBIA</p>
<p>1. Nazwa PARK DWORSKI</p>	<p>2. Czas powstania 1 poł. XIX w.</p>	<p>4. Adres Sarbia 64-553 Grzebienisko dz. 46/1, 44/1</p>	<p>5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI</p>
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 		<p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1841/A z dnia 2.03.1981 r.</p>	<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość SĘDZINY</p>
<p>1. Nazwa PAŁAC</p>	<p>2. Czas powstania 1 poł. XIX w., przebud. XIX/XX w.</p>	<p>4. Adres Sędziny ul. Parkowa 18 64-552 Sędziny dz. 218/11</p>	
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p>		<p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo: WIELKOPOLSKIE</p> <p>powiat: SZAMOTULSKI</p> <p>gmina: DUSZNIKI</p> <p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1776/A z dnia 15.12.1977 r.</p> <p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>	
			

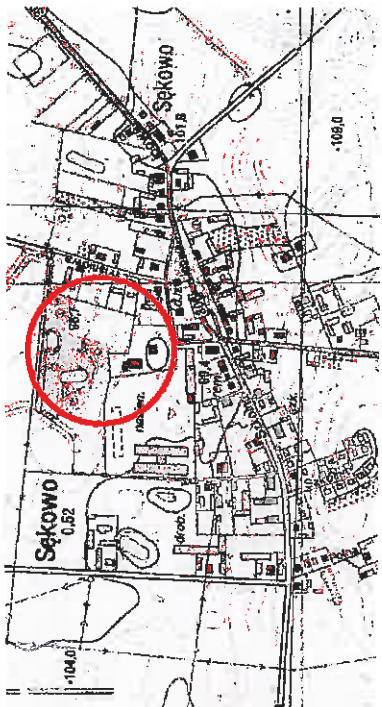

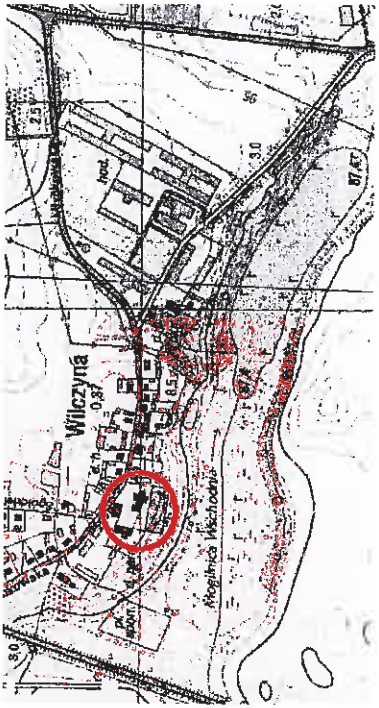
<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość SĘDZINY</p>
<p>1. Nazwa OFICYNA PÓŁNOCNA w zespole pałacowo-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania 4 ćw. XIX w.</p>	<p>4. Adres Sędziny ul. Parkowa 18 A 64-552 Sędziny dz. 218/11</p>	<p>5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI</p>
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p>		<p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1776/A z dnia 15.12.1977 r.</p>	<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>
			

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość SĘDZINY</p>
<p>1. Nazwa OFICYNA POŁUDNIOWA w zespole pałacowo-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania 4 ćw. XIX w.</p>	<p>4. Adres Sędziny ul. Parkowa 18 B 64-552 Sędziny dz. 218/11</p>	
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 		<p>5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI</p>	<p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1776/A z dnia 15.12.1977 r.</p>
		<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>	

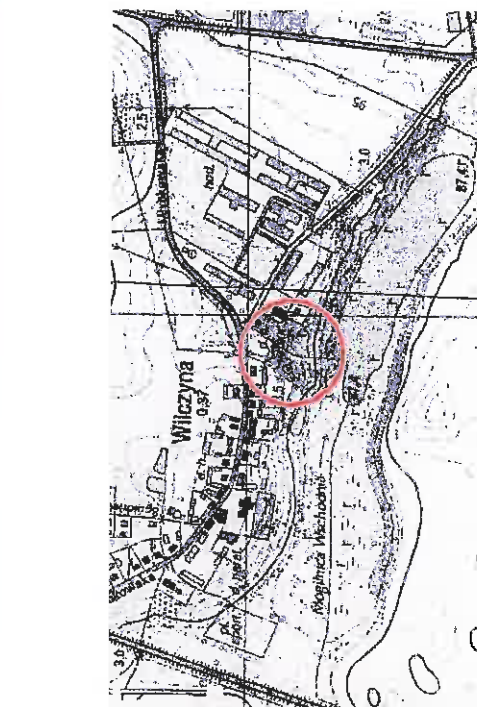
<p>GEZ</p>	<p align="center">KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość</p> <p>SĘDZINY</p>
<p>1. Nazwa</p> <p>PARK w zespole pałacowo-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania</p> <p>pocz. XIX w.</p>		
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 			<p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo: WIELKOPOLSKIE</p> <p>powiat: SZAMOTULSKI</p> <p>gmina: DUSZNIKI</p>
<p>6. Formy ochrony</p> <p>rejestr zabytków Nr 1776/A z dnia 15.12.1977 r.</p>			<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data)</p> <p>Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>

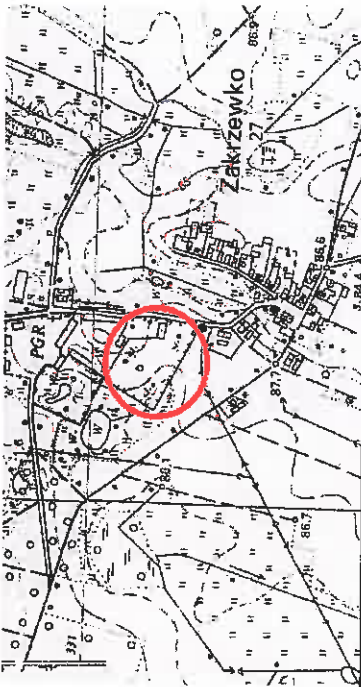

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość</p> <p>SĘKOWO</p>
<p>1. Nazwa</p> <p>PARK w zespole dworsko-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania</p> <p>2 poł. XIX w.</p>		<p>4. Adres</p> <p>Sękowo ul. Lipowa 64-541 Podrzewie dz. 157/3, 157/4, 157/6, 157/15, 157/16</p>
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 			<p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo: WIELKOPOLSKIE</p> <p>powiat: SZAMOTULSKI</p> <p>gmina: DUSZNIKI</p> <p>6. Formy ochrony</p> <p>rejestr zabytków Nr 1842/A z dnia 2.03.1981 r.</p> <p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data)</p> <p>Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość WILCZYNA</p>
<p>1. Nazwa KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW. JADWIGI</p>	<p>2. Czas powstania 1 poł. XVI w., rozbud. i przebud. 1890-1900 r.</p>	<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 	<p>4. Adres Wilczyzna ul. Młynkowska 10 A 64-541 Podrzewie dz. 76/1</p> <p>5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI</p> <p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 776/A z dnia 14.11.1969 r.</p>
			<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO		3. Miejscowość WILCZYNA
1. Nazwa PARK DWORSKI	2. Czas powstania XIX/XX w.	8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym	
			
			
		5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI	
		6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 1846/A z dnia 2.03.1981 r.	
		7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.	

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość ZAKRZEWKO</p>
<p>1. Nazwa PAŁAC w zespole pałacowo-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania 2 poł. XIX w., rozbud. 1913 r. (wieża i przybudówka)</p>	<p>4. Adres Zakrzewko 30 64-550 Duszniki dz. 29/3</p>	<p>5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI</p>
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p>			<p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 2211/A z dnia 19.08.1991 r.</p>
<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>			

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO</p>		<p>3. Miejscowość ZAKRZEWKO</p>
<p>1. Nazwa PARK w zespole pałacowo-folwarcznym</p>	<p>2. Czas powstania ok. 1880 r.</p>		<p>4. Adres Zakrzewko 64-550 Duszniki dz. 29/3</p>
<p>8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p>			<p>5. Przynależność administracyjna województwo: WIELKOPOLSKIE powiat: SZAMOTULSKI gmina: DUSZNIKI</p>
			<p>6. Formy ochrony rejestr zabytków Nr 2211/A z dnia 19.08.1991 r.</p>
			<p>7. Opracowanie karty adresowej (autor, data) Krzysztof Gorczyca 10 sierpnia 2014 r.</p>

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków na terenie Gminy Duszniki prezentują zróżnicowany stan zachowania.

BRZOZA

ZESPÓŁ DWORSKI - usytuowany w południowej części wsi, powstał w 2 połowie XIX w. dla Michała Sokolnickiego w dobrach jego żony, córki Leona Żeromskiego. W 1937 r. przeszedł we władanie rodu Jagielskich z Poznania, a w czasie wojny w ręce niemieckie. Obecnie własność prywatna. Dwór murowany, otynkowany, podpiwniczony, parterowy, z mieszkalnym poddaszem, na rzucie wydłużonego prostokąta z piętrowymi ryzalitami, kryty dachem dwuspadowym. Obiekt obecnie nieużytkowany, wymaga podjęcia prac remontowych. Budynek dworu otacza park krajobrazowy o pow. ok. 4 ha, częściowo zdewastowany. Do dworu od strony północnej wiedzie droga dojazdowa z bramą i murem. Na wschód od bramy znajduje się aleja, przy której figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem, z 1871 r. Uszczuplony drzewostan tworzą głównie rodzime gatunki - dęby, graby, jesiony, brzozy, kasztanowce. Park wymaga przeprowadzenia prac rewaloryzacyjnych.

CERADZ DOLNY

PARK założony w stylu krajobrazowym w 2 połowie XIX w. o powierzchni 9,28 ha, ze stawami i starym drzewostanem, wśród którego modrzewie, świerki, topole, olszyny, dęby szypułkowe. Zachowany fragmentarycznie układ kompozycyjny. Zieleń uporządkowana w części północnej, na pozostałym obszarze występuje duża ilość samosiewów, zdziczałych, nadmiernie rozrastających się krzewów. Zachowane elementy układu parkowego wymagają podjęcia prac rewaloryzacyjnych.

DUSZNIKI

KOŚCIÓŁ parafialny. p.w. św. Marcina, późnogotycki, zbudowany w 1 połowie XVI w. Parafia wydzielona z rozległej parafii bukowskiej w XII w. Po raz pierwszy wspomniana w aktach kościelnych w 1417 r. Budowla murowana, orientowana. Zniszczona przez pożar w 1758 r., restaurowana w 1760, 1830 i 1891 r. W latach 1903-04 rozbudowana o jedno przęsło oraz neogotycką fasadę zachodnią z wieżą na sygnaturkę. W latach 1912 -1913 dobudowano zakrycie i neogotycką nawę boczną od północy, przemurowano okna i maswerki, wykonano polichromię na sklepieniach. W latach 1998-2001 przeprowadzone zostały prace malarskie

we wnętrzu kościoła, wymieniono instalację elektryczną. W 2003 r. naprawiono pokrycie dachu sygnaturki. Obecnie kościół znajduje się w dobrym stanie.

PLEBANIA usytuowana na zachód od kościoła. Zbudowana pod koniec XVIII w. w stylu późnobarokowym, rozbudowana od strony południowej na pocz. XX w. Wzniesiona na rzucie prostokąta, parterowa z wysokim mieszkalnym poddaszem, nakryta dachem mansardowym z wystawkami. W 1998 r. przeprowadzono remont kapitalny dachu wraz z wymianą pokrycia na blachę. Plebania jest w dobrym stanie technicznym, prace naprawczo-remontowe przeprowadzane są na bieżąco.

KOŚCIÓŁ ewangelicki, wybudowany w 1866 r., użytkowany przez parafię ewangelicką do wybuchu II wojny światowej, obecnie stanowi własność Gminy Duszniki. Nieużytkowany. Murowany z cegły, na rzucie prostokąta, z węższym pięciobocznym prezbiterium od wschodu, prostokątną zakrystią od południa i trójkondygnacyjną kwadratową wieżą od zachodu zwieńczoną ostrosłupowym hełmem. Dwuspadowy dach pokryty dachówką ceramiczną, karpówką. W latach 2001-2002 przeprowadzono kapitalny remont dachu. Renowacji wymaga drewniany strop i wnętrze. Budynek zabezpieczony, w stanie dostatecznym.

PARK dworski założony w poł. XIX w. o charakterze krajobrazowym. W północno-wschodniej części założenia usytuowany jest dwór zbudowany ok. 1848 r. (nie wpisany do rejestru zabytków). Zmieniony układ komunikacyjny i kompozycyjny dostosowano do współczesnych potrzeb (budynek użyteczności publicznej). Wśród starodrzewu wyróżnić należy takie gatunki jak: dąb szypułkowy, platan klonolistny, sosna wejmutka. Zieleń na bieżąco porządkowana i pielęgnowana. Park stanowi własność Gminy Duszniki.

NIEWIERZ

PARK krajobrazowy z 2 połowy XIX w., obecnie bardzo zaniedbany. Od bramy wiedzie aleja klonowo-lipowa do dawnej rezydencji (budynek nie ujęty w rejestrze zabytków, nieużytkowany). Wzdłuż zachodniej i północnej granicy parku zachowane fragmentarycznie żywopłoty grabowe. Większość zadrzewień koncentruje się wokół obecnie bardzo zamulonych cieków wodnych i usytuowanego we wschodniej części parku stawu. Teren parku porośnięty dziczącą roślinnością. W drzewostanie dominują m.in. okazałe modrzewie, dęby, lipy, topole i buki. Park wymaga prac porządkowo-pielęgnacyjnych. Własność prywatna.

PODRZEWIE

ZESPÓŁ DWORSKI położony w północno-wschodniej części wsi, przy szosie Poznań-Pniewy. Powstał dla niemieckich właścicieli, Theodora i Alberta Bonsse. Dwór wzniesiono w 1910 r. Budynek murowany z cegły, otynkowany, podpiwniczony, dwukondygnacyjny z asymetrycznie usytuowanymi ryzalitami, nakryty dachami mansardowymi pokrytymi dachówką. Budynek po remoncie kapitalnym zakończonym w 1999 r., został dostosowany do funkcji hotelowo-restauracyjnej. Stan zachowania dobry.

PARK obecnie znacznie zredukowany powierzchniowo. Od północy jego granicę wyznacza szosa Pniewy-Poznań, od południa park graniczy z podwórzem folwarcznym. Przetrzebiony drzewostan parkowy stanowią rodzime gatunki, takie jak: lipa, akacja, brzoza, dąb. Obecnie park jest dobrze utrzymany, z nowymi nasadzeniami, pielęgnowanym podszytem, elementami małej architektury ogrodowej, wytyczonymi alejkami spacerowymi. Niezbędne prace porządkowo-sanitarne przeprowadzane na bieżąco. Zespół dworsko-parkowy jest własnością prywatną.

SARBIA

PARK krajobrazowy z k. XIX w., o powierzchni 6,75 ha. Założony w południowej części wsi, jako otoczenie nieistniejącego już dworu. Posiada kształt regularnego wieloboku rozwiniętego wzdłuż osi północny wschód- południowy zachód. Od północy i wchodu granicę parku wyznacza szosa Sędziny - Wilczyna. Od zachodu graniczy z podwórzem folwarcznym, a od południa z polami uprawnymi. Prace pielęgnacyjne prowadzone są jedynie w minimalnym stopniu w części północno-zachodniej. Na pozostałym obszarze wskutek braku pielęgnacji nastąpił nadmierny rozrost samosiewów i dziczałych krzewów. Zatarciu uległ układ dróg wewnętrznych i pierwotna kompozycja. Własność prywatna.

SĘDZINY

ZESPÓŁ PAŁACOWY z XVIII i XIX w., usytuowany w centralnej części wsi, która do poł. XIX w. należała do rodziny Chłapowskich. Następnymi właścicielami została niemiecka rodzina Oppenów, która w latach 1847-1857 wznosi zabudowania folwarczne i budynek mieszkalny. Od 1890 r. do 1918 r. właścicielami są Antoni Wandelt i jego spadkobiercy, wtedy też następuje rozbudowa całego zespołu wraz z pałacem, który zostaje podniesiony o jedną kondygnację. Pałac w stylu neoklasycystycznym, wzniesiony na ceglanym, wysokim

fundamencie, częściowo podpiwniczony, na rzucie wydłużonego prostokąta, dwukondygnacyjny, nakryty wysokim dachem czterospadowym pokrytym ceramiczną dachówką karpiówką. W budynku od 30 lat nie przeprowadzono istotnych prac konserwacyjnych i remontów. Obecnie nieużytkowany – niszczeje. Własność prywatna.

OFICYNA północna z 4 ćw. XIX w., wzniesiona na miejscu starszej z wykorzystaniem jej piwnic i częściowo murów. Obiekt zachował charakterystyczną bryłę z dachem o wysuniętych okapach, natomiast w dużym stopniu przekształcone zostały jego elewacje. Murowany z cegły, tynkowany, parterowy z użytkowym poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym pokrytym eternitem. Obecnie budynek wymaga naprawy i osuszenia spękanych murów, wymiany stropów i pokrycia dachowego. Własność prywatna.

OFICYNA południowa z 4 ćw. XIX w., wzniesiona na miejscu starszej z wykorzystaniem jej piwnic i częściowo murów. Budynek murowany z cegły, tynkowany, częściowo podpiwniczony, parterowy z mieszkalnym poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym o wysuniętych okapach, pokrytym eternitem. Budynek zamieszkały, wymaga naprawy tynków i wymiany pokrycia dachowego. Własność prywatna.

PARK krajobrazowy z 1 poł. XIX w., pierwotnie o powierzchni ok. 3 ha, obecnie zredukowany powierzchniowo z przetrzebionym drzewostanem, całkowicie zatartym układem kompozycyjnym i komunikacyjnym. Stan zachowania bardzo zły. Własność prywatna.

SĘKOWO

PARK krajobrazowy, założony w 2 poł. XIX w., o powierzchni 3,36 ha. Wjazd na teren parku i pierwotne ciągi komunikacyjne zatarte. Z pierwotnego zadrzewienia pozostały nieliczne egzemplarze dębu i lipy. Zachodnia część parku zadrzewiona jest intensywniej niż centralna i wschodnia, m.in. ciągnie się tutaj pas zadrzewiony głównie bzem i głógiem. W pobliżu dworu (obiekt ujęty w ewidencji) park szpecą samowolnie pobudowane budynki gospodarcze (szopki, garaże). Rowy i kanały, które regulowały obieg wodny w parku, uległy trudnej do usunięcia dewastacji. Widać wieloletnie zaniedbania, brak jakichkolwiek prac porządkowych i sanitarnych. Stan zachowania zły, na części parku urządzone boisko do piłki nożnej, pozostała część zaniedbana i nieużytkowana. Współwłasność Gminy (większa część) i RKS Wilczyna.

WILCZYNA

KOŚCIÓŁ parafialny p.w. św. Jadwigi wzniesiony został w 1 połowa XVI w., w miejscu wcześniejszej, drewnianej świątyni. Rozbudowany w latach 1890-1900 r. o transept i prezbiterium, dostawione od wschodu. Budowla murowana, kryta wysokimi dachami dwuspadowymi z dachówki karpiówki, nad prezbiterium dach trójpołaciowy, wieżyczka na sygnaturkę kryta blachą. W południowo-zachodnim narożniku cylindryczna wieżyczka. Elewacje nawy, transeptu i prezbiterium oszarpowane. Pierwotny kościół późnogotycki był wzniesiony na rzucie prostokąta, po dobudowaniu transeptu i wielobocznie zamkniętego prezbiterium obecnie tworzy plan krzyża łacińskiego. W roku 1968 przełożono pokrycie dachu, w 1995 r. przeprowadzono drugi z kolei remont pokrycia dachowego, a w latach 2002 - 2003 przeprowadzono remont wieży kościoła, prace remontowe konstrukcji więźby kościoła, wymieniono całą konstrukcję drewnianą nawy gotyckiej i położono nowe pokrycie dachowe na całym kościele. W 2008 r. odnowiono wnętrze. Obecnie stan budynku jest dobry.

PARK dworski z XIX/XX w., o powierzchni 1,00 ha. Stary drzewostan przetrzebiony, na całej powierzchni nastąpił niekontrolowany rozrost samosiewów, podszyt zachwaszczony, widoczny brak jakichkolwiek prac porządkowych czy sanitarnych. Stan zachowania bardzo zły. Własność RKS Wilczyna.

ZAKRZEWKO

ZESPÓŁ PAŁACOWY usytuowany w północno-zachodniej części wsi. Powstał dla ówczesnej właścicielki wsi hr. Izabeli Tyszkiewicz. Pałac zbudowano ok. 1890 r., a w 1913 r. dokonuje jego rozbudowy o oficynę od wschodu i wieżę od zachodu kolejny właściciel, Rudolf Miechowski; w rękach jego rodziny majątek pozostawał do 1945 roku. Pałac usytuowany jest na terenie parku krajobrazowego, w jego wschodniej części, szczytem zachodnim do drogi, od której oddzielony jest murem. Budynek na fundamencie z ciosów granitowych, murowany, otynkowany, podpiwniczony. Rzut dworu na planie wydłużonego prostokąta, z gankiem wejściowym w dłuższym boku. Bryła budynku zróżnicowana, zasadnicza część środkowa jest wydłużonym prostopadłościanem nakrytym dachem dwuspadowym, krytym dachówką karpiówką, z wysoką wystawką. W części zachodniej fasady dominuje trójkondygnacyjna wieża. Budynek w trakcie remontu.

PARK krajobrazowy z lat 80. XIX w. o powierzchni niespełna 2 ha. W północno-wschodnim narożniku parku znajduje się brama wjazdowa, przez którą prowadzi główna droga do pałacu wysadzana lipami i kasztanowcami. Układ przestrzenny i komunikacyjny obecnie zatarty. Zwarty masyw zadrzewienia znajduje się jedynie w centralnej części parku i wzdłuż jego granic, wiele z nich to samosiejki drzew i krzewów. Prace pielęgnacyjne prowadzone są jedynie w minimalnym stopniu. Zespół pałacowo-parkowy jest własnością prywatną.

5. Spodziewane zagrożenia zabytków na obszarze Gminy Duszniki

Najczęściej występującymi katastrofami (klęskami żywiołowymi) na terenie Polski, a więc także na terenie Gminy Duszniki są:

1) Zagrożenia naturalne (obiektywne):

- a) powódź - w związku ze znacznym oddaleniem głównych cieków wodnych od źródeł zabytkowych podlegających ochronie, zagrożenia takie nie występują, mogą niekiedy wystąpić lokalne lub na większą skalę podtopienia wywołane intensywnymi opadami deszczu, gradu,
- b) huragan - na terenie gminy odnotowano kilka silnych wiatrów na pograniczu z siłą huraganu jednak są one osłabione kompleksami leśnymi. Występują sporadycznie nie niosą w sobie dużego niebezpieczeństwa,
- c) wyładowania atmosferyczne - istnieje znaczne niebezpieczeństwo pożarów w wyniku wyładowań atmosferycznych, zabezpieczenie stanowią tu odgromniki,
- d) upały i mrozy - tego rodzaju zagrożenia nie stanowią realnego niebezpieczeństwa dla obiektów zabytkowych.

2) Zagrożenia wywołane przez człowieka (subiektywne):

- a) kradzieże - gromadzone w obiektach zabytkowych eksponaty, posiadają wielką wartość kulturową i stanowią smakowity łup dla szabrowników, wynika z tego, że kradzieże tych obiektów mogą przynieść znaczne korzyści dla złodzieja,
- b) włamania - ten rodzaj zagrożenia jest bardzo realny, obiekty zabytkowe są narażone na tego typu zdarzenia. Konieczna jest zmiana systemów ochrony, wsparcie jej systemami elektronicznymi wraz z możliwością udzielenia realnej pomocy z zewnątrz (Policja, Grupy Interwencyjne),

- c) zakłócenie porządku publicznego - tego typu zdarzenia możliwe są podczas zwiedzania obiektów zabytkowych. Konieczna jest w czasie zwiedzania współpraca z Policją, dzięki której w przypadku wystąpienia zdarzenia, pozwoli to na skuteczną interwencję sił porządkowych. Istnieje również możliwość dewastacji obiektów zabytkowych,
  - d) wandalizm, niszczenie mienia - jest to realne zagrożenie wynikające z faktu rzeczywistej dostępności obiektów zabytkowych. Przeciwdziałać tego typu zagrożeniom powinni mieszkańcy danej miejscowości lub osoby zwiedzające, Rady Sołeckie oraz organizacje społeczne,
  - e) zalanie, podtopienia – mogą wystąpić, podczas długich i bardzo ulewnych opadów,
  - f) pożary – mogą wystąpić, w szczególności poprzez zaprószenie ognia przez osoby niepowołane,
  - g) akty terrorystyczne – niewykluczone, że mogą wystąpić. Jednakże Gmina Duszniki jest mało atrakcyjnym miejscem dla terrorystów ze względu na rolniczy charakter.
- 3) Katastrofy budowlane związane z:
- a) wybuchem gazu - mogą wystąpić lecz tylko związane z wybuchem butli z gazem,
  - b) osunięcia gruntu - nie występują,
  - c) osunięciem stropów – mogą wystąpić,
  - d) naruszenie ważnych elementów konstrukcyjnych budynków – mogą wystąpić.
- 4) Konflikt zbrojny – położenie zabytków w pobliżu strategicznych celów wojskowych – nie występują na terenie Gminy Duszniki.

5.1. ISTOTNE ZAGROŻENIA DLA ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom. Z każdym rokiem wraz z rozwojem techniki, intensyfikacją działalności przemysłowej, gospodarczej, rolniczej rośnie stopień ich zagrożenia oraz pojawiają się nowe.

W myśl art. 6 pkt. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania

pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, może bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Należy tutaj przypomnieć, że ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na każdego, kto zamierza realizować nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie na którym znajdują się zabytki archeologiczne, obowiązek pokrycia kosztów badań archeologicznych oraz ich dokumentacji.

Dużym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są natomiast inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkalnego i przemysłowego oraz budowa dróg), nielegalna eksploatacja piasek i żwirowni. Istotnym zagrożeniem jest również działalność rolnicza, zwłaszcza intensywne orka.

Do innego rodzaju zagrożeń należy działalność nielegalnych poszukiwaczy. Zagrożają oni przede wszystkim cmentarzyskom oraz stanowiskom o własnej formie krajobrazowej, jak grodziska czy fortyfikacje ziemne oraz pozostałości z okresu II wojny światowej.

Również przebudowa układów urbanistycznych, ruralistycznych i założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółwić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

Zagrożeniem dla dziedzictwa archeologicznego jest też rozwój turystyki zwłaszcza nad rzekami, jeziorami i w obszarach leśnych. Tereny te atrakcyjne pod względem rekreacyjnym obecnie, często były również okupowane przez ludzi w pradziejach i wczesnym średniowieczu. Dostęp do wody, który stanowił podstawę egzystencji osadniczej umożliwiał tworzenie niezwykle licznych osad o metryce sięgającej od epoki kamienia po czasy nowożytne. Dlatego dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji

związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie badań archeologicznych. Na badania archeologiczne należy uzyskać pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przed otrzymaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych.

Natomiast stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków objęte są ścisłą ochroną konserwatorską zgodnie z art. 7, ust. 1, Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446). Dlatego zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych czy przemysłowych na terenie wyżej wymienionych stanowisk. Prace porządkowe prowadzone w obrębie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Należy zauważyć, że grodzisko w Sędzinku, położone jest w lesie, a grodzisko w Młynkowie funkcjonuje jako nieużytek. W chwili obecnej nie zagraża im działalność gospodarcza człowieka. Natomiast grodziska w Brzozie oraz Niewierzu są położone na polach użytkowanych rolniczo, w związku z tym podlegają ciągłym zagrożeniom.

Gmina Duszniki o przewadze gruntów ornych, o zaledwie 6% powierzchni lasów i zadrzewień, charakteryzuje się krajobrazem wiejskim, którego funkcją przewodnią jest rolnictwo. Dlatego istotnym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych jest głęboka orka.

Wszelkie prace ziemne prowadzą do zniszczenia dziedzictwa archeologicznego. W oparciu o istniejące plany inwestycyjne można wymienić obszary na terenie gminy, zagrożone pod względem zachowania zabytków archeologicznych. Zadania te wymagają prowadzenia badań archeologicznych ze względu na niszczący charakter ich prac ziemnych. Na terenie gminy priorytetowe zamierzenia inwestycyjne wiążą się przede wszystkim z funkcjonowaniem układu drogowego, systemem wodno-kanalizacyjnym, siecią gazową i energetyczną oraz rozwojem infrastruktury społecznej. Są to przede wszystkim:

- a) eksploatacja kruszyw naturalnych - występowanie piasku, żwiru, glin i torfu na terenie Gminy Duszniki nie ma znaczenia przemysłowego, a eksploatacja piasków prowadzona jest na potrzeby lokalne. Perspektywiczne zasoby kruszywa występują w rejonie wsi Zakrzewko - Śliwno oraz zasoby piasku ze żwirem w trójkącie Niewierz - Mieściska - Sękowo o zasobach 62 tys. m³ (1.1.1977 - archiwum Dyrekcji Dróg Publicznych w Poznaniu nr 24).

Obszar gminy znajduje się też w rejonie perspektywicznym występowania surowców energetycznych. Miocenijskie pokłady węgla brunatnego zalegają na głęb. 149 m ppt. w rejonie wsi Sędziny - Grzebienisko - Ceradz Dolny. Zasoby szacunkowe złoża wynoszą 326.716 ton. Jednakże z uwagi na znaczną głębokość zalegania, trudne warunki eksploatacji małą miąższość (1,5 m) wydobywanie nie jest przewidywane.

Drugim surowcem energetycznym jest gaz ziemny. Złoża gazu udokumentowano w rejonie Podrzewia, Duszniki oraz Ceradz Dolny, których zasoby wynoszą:

- Duszniki 350.000 mln m³;
- Podrzewie 5.200 000 mln m³;
- Ceradz 6.500 000 mln m³

W Strategii Rozwoju Gminy Duszniki oraz w Planie Rozwoju Lokalnego do roku 2018 zaplanowano następujące inwestycje, mogące stanowić zagrożenie dla zabytków archeologicznych:

- a) modernizacja sieci wodociągowej na terenie gminy (wszystkie miejscowości są już wyposażone w sieć wodociągową),
- b) kanalizacja wsi na terenie gminy (Sędzinko, Sędziny, Wierzeja),
- c) budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach o zabudowie zagrodowej,
- d) modernizacja i remonty sieci dróg, utwardzanie dróg gminnych i budowa ciągów pieszych przy drogach utwardzonych,
- e) budowa farm wiatrowych,
- f) zalesianie nieużytków.

Ponadto podstawowym zagrożeniem dla grodzisk oraz cmentarzysk rejestrowanych na terenie gminy, są nielegalne poszukiwania z wykrywaczami metali.

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawastrzeń kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego konserwatora Zabytków

6. OCHRONA ZABYTEKÓW NA WYPADEK SYTUACJI KRYZYSOWYCH W CZASIE POKOJU – PROCEDURY POSTĘPOWANIA

6.1. POŻAR

Procedura postępowania w razie pożaru jest określona w Instrukcjach i planach ochrony przeciwpożarowej, które winny posiadać jednostki organizacyjne będące właścicielami obiektów zabytkowych.

Szczególnie istotnym elementem, który musi być uwzględniony w zabezpieczeniu przeciwpożarowym obiektów zabytkowych i w prowadzeniu akcji ratowniczo - gaśniczej w razie pożaru jest priorytet zabezpieczenia i ratowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub będących w trakcie procedury wpisu w taki sposób, aby podlegały one szczególnej ochronie zaraz po przedsięwzięciach służących ochronie życia ludzkiego.

Do takich przedsięwzięć należy w szczególności:

- 1) zabezpieczenie ognioochronne obiektów drewnianych i elementów konstrukcyjnych z drewna;
- 2) utrzymanie w sprawności i sprawdzenie działania sygnalizacji alarmu przeciwpożarowego i monitoringu jeśli taki funkcjonuje;
- 3) zapewnienie sprawności, gotowości umiejętności obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego.
- 4) przygotowanie do próby lokalizacji źródła ognia i jego stłumieniu w zarodku przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego, zamykania dopływu świeżego powietrza (tlenu), wyłączeniu zasilania, własnych działań ratowniczych w oparciu o grupę zabezpieczającą - ratowniczą i sprzęt podręczny,
- 5) w razie wybuchu pożaru podjęcie próby lokalizacji źródła ognia i jego stłumieniu w zarodku przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego, zamykania dopływu świeżego powietrza (tlenu), wyłączeniu zasilania,
- 6) zabezpieczenie na miejscu lub demontaż i wynoszenie cennych i palnych elementów wyposażenia architektonicznego (np. zdobionych drzwi, itp.) z wykorzystaniem pracowników znajdujących się w obiektach zabytkowych,

- 7) po przybyciu jednostki ratowniczo - gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej lub Ochotniczej Straży Pożarnej, podporządkowanie wszystkich działań dowódcy akcji oraz udzielanie pomocy i niezbędnych informacji,
- 8) czuwanie nad zachowaniem szczególnej ostrożności podczas gaszenia pomieszczeń o bogatym wystroju architektonicznym i plastycznym,
- 9) uczestniczenie w dokumentowaniu działań i strat, ustaleniu przyczyn pożaru i podejmowaniu działań zabezpieczających po pożarze,
- 10) po zakończeniu akcji ratowniczo - gaśniczej, zabezpieczenie i przeszukanie pogorzeliiska, poinformowanie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Wójta Gminy o stratach, szkodach i ewentualnych potrzebach pomocy, na „formularzu zgłoszenia strat o zabytkach”,
- 11) przystąpienie do prac zabezpieczających i konserwatorskich celem przywrócenia poprzedniego stanu obiektów,
- 12) w razie potrzeby wprowadzenie zmian i uzupełnień aktualizacyjnych do Planu Ochrony Zabytków dla Gminy Duszniki (załącznik nr 8 i 9)

6.2. PODTOPIENIA, ZALANIA

Podtopienia i miejscowe zalania mogą wystąpić w związku z długotrwałymi i intensywnymi opadami deszczu. Zjawiska te mają miejsca szczególnie w okresie jesiennym oraz wiosennym. Podtopienia i miejscowe zalania mogą również wystąpić wiosną w czasie szybkiego topnienia pokrywy śnieżnej. Zjawiska te powodują podniesienie poziomu wód gruntowych i zwiększone zwilgocenie fundamentów oraz piwnic. Braki w drożności kanałów burzowych i zewnętrznej kanalizacji deszczowej obiektów budowlanych powodują wycieki i miejscowe zalania ścian, stropów itp.

Podobne skutki może spowodować awaria sieci wodociągowo - kanalizacyjnej i centralnego ogrzewania. Zalania budynków od góry mogą nastąpić w razie łącznego wystąpienia silnej wichury i ulewy, najczęściej podczas burzy, jeśli dojdzie do zerwania części lub całości pokrycia dachu. Na terenie gminy obiekty zabytkowe są w minimalnym stopniu narażone na podtopienie czy zalanie obiektu zabytkowego od góry.

W celu zminimalizowania ewentualnych strat należy podjąć następujące działania polegające na:

- 1) obserwowaniu zjawisk pogodowych i analizowaniu prognoz krótkoterminowych oraz długoterminowych,
- 2) utrzymaniu łączności i wymianie informacji ze Stanowiskiem Kierowania OC,
- 3) przestrzeganiu terminów i rzetelności wykonywania przeglądów i remontów instalacji urządzeń wodno - kanalizacyjnych oraz założenia rynien na budynkach, instalacji odgromowej a także sieci kanalizacji deszczowej,
- 4) aktualizowaniu składu, szkoleniu i utrzymaniu w gotowości do działania grupy zabezpieczająco - ratowniczej utworzonej przy obiekcie zabytkowym, (zadania właściciela lub użytkownika obiektu zabytkowego),
- 5) wytypowaniu miejsc najbardziej zagrożonych podtopieniem (zalaniem) w przypadku obfitych i długotrwałych opadów,
- 6) sprawdzeniu szczelności, zamocowaniu zamknięć drzwi, okiennic, okien i usunięciu występujących braków i uszkodzeń.
- 7) przygotowanie materiałów, narzędzi i urządzeń do ratowania i doraźnego usuwania uszkodzeń w razie zalania z innych przyczyn - takich jak: łopaty, kilofy, łomy, piły ręczne i spalinowe, siekiery, podnośniki hydrauliczne, wózki, drabiny, młoty i młotki, gwoździe, deski, krokwie, łaty, palety, płyny, folie budowlane, taśmy uszczelniające, papę, liny, sznurek, blachę ocynkowaną, rury PCV - o różnych profilach złączki, uszczelniacze bitumiczne, materiały szybkowiązące, szmaty, pakuły, wiadra, kotły i inne zbiorniki na wodę, pompy, nożyce do cięcia blachy, węże do wody, buty gumowe, rękawice ochronne, peleryny, zapasy żywności i wody pitnej i do celów higienicznych, środków opatrunkowych i dezynfekcyjnych, podręcznego sprzętu oświetleniowego,
- 8) utrzymywaniu w gotowości i przygotowaniu do uruchomienia awaryjnego zasilania i oświetlenia zastępczego, wyłączeniu zasilania energetycznego w obiektach - pomieszczeniach które ulegają zalaniu bądź zostały zalane,
- 9) usunięciu z otoczenia budynków przedmiotów mogących być zabranymi przez wodę (ławki, tablice informacyjne, kosze na śmieci itp.)
- 10) prowadzenie działań ratowniczych własnymi siłami (grupami zabezpieczenia i ratownictwa utworzonymi przy obiektach zabytkowych) w zależności od sytuacji i w razie potrzeby organizowania i wyposażania sił wsparcia.

- 11) dokumentowaniu strat i prowadzonych działań, prowadzonych wstępnych prac doraźnie zabezpieczających zabytki przed dalszym zniszczeniem, katastrofą budowlaną itp. w miejscach uszkodzeń.
- 12) osuszeniu i wietrzeniu pomieszczeń, sprzątanii i wywózce śmieci i zniszczonych elementów,
- 13) prowadzenie oceny i wyceny strat przy udziale uprawnionego rzeczoznawcy, informowaniu organów założycielskich i Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, także Wójta Gminy o stratach (formularz zgłoszenia strat w zabytkach) i ewentualnych potrzebach pomocy rzeczowej, specjalistycznej i finansowej,
- 14) opracowaniu wniosków i aktualizowaniu planu ochrony zabytków.

6.3. WYSTĄPIENIE KATASTROFALNYCH ZJAWISK ATMOSFERYCZNYCH

Warunkami takimi na terenie Polski, a tym samym na terenie Gminy mogą być w szczególności huraganowe wiatry pochodzenia burzowego lub wynikające z przechodzenia frontów atmosferycznych lub z anomalii pogodowych. Mogą im towarzyszyć, w zależności od pory roku gwałtowne ulewy, gradobicia lub śnieżyce.

W przypadku bezpośredniego zagrożenia lub wystąpienia w/w zjawisk będą wykonywane następujące czynności:

- 1) śledzenie komunikatów w środkach masowego przekazu,
- 2) zaktualizowanie oceny stanu zagrożenia zabytkowych obiektów, ich stanu technicznego, stanu otaczającego drzewostanu, oraz drzew stanowiących pomniki przyrody,
- 3) sprawdzenie stanu obecności pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem członków grup zabezpieczenia i ratownictwa zabytków,
- 4) powiadomienie pracowników o zagrożeniu i zapewnieniu dojazdu osób niezbędnych do prac zabezpieczających i akcji ratowniczej,
- 5) ograniczenie działalności jednostki w zależności od sytuacji i ostrzeżenie przebywających gości o zagrożeniu i zasadach postępowania w razie katastrofy,

- 6) sprawdzenie stanu zabezpieczenia w środki materiałowe i techniczne, wodę pitną, żywność, medykamenty itp. Do funkcjonowania jednostki prowadzącej akcję ratowniczą i udzielania pierwszej pomocy, dokonanie niezbędnych uzupełnień,
- 7) przygotowanie zabytkowych obiektów do funkcjonowania w warunkach ograniczonej ilości pracowników, utrudnień w komunikacji, łączności, dostawach wody, energii, gazu i zaopatrzenia,
- 8) zamknięcie (zaryglowania) i w miarę potrzeb dodatkowe zabezpieczenie zagrożonych otworów drzwiowych i okien (workami z piaskiem, ekranami, zaporami itp.)
- 9) usunięcie z terenu przedmiotów nie przytwierdzonych trwale do podłoża mogących ulec przemieszczeniu,
- 10) odsunięcie od okien cennych przedmiotów, w tym eksponatów i wyposażenia, przeniesienie ich w bezpieczne lub dosunięcie (dostawienie) do ścian, zabezpieczenie przed przesunięciem i okrycie osłonami (folią, brezentem itp.),
- 11) reagowanie na działanie czynników niszczących i prowadzenie akcji ratowniczej wydzielonymi siłami grupy zabezpieczająco - ratowniczej,
- 12) organizowanie dodatkowego wsparcia dla sił prowadzących działania ratownicze,
- 13) alarmowanie w razie potrzeby Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego a także specjalistycznych sił ratowniczych (PSP, OSP itp.),
- 14) organizowanie pierwszej pomocy dla osób poszkodowanych w czasie katastrofy i akcji ratowniczej, alarmowanie w razie potrzeby sił ratownictwa medycznego,
- 15) zabezpieczenie uszkodzonych obiektów i elementów przed dalszą destrukcją,
- 16) usuwanie zniszczonych, nieprzydatnych elementów, połamanych drzew, wywóz gruzu, śmieci itp.,
- 17) dokonywanie oceny i szacowania strat, przy pomocy uprawnionego rzeczoznawcy,
- 18) dokumentowanie strat i prowadzonych działań ratowniczych i zabezpieczających,
- 19) informowanie organu założycielskiego, Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Wójta Gminy o poniesionych stratach (na formularzu zgłoszenia strat), podjętych działaniach i o ewentualnych potrzebach pomocy,
- 20) przywrócenie stanu utrzymania zabytków sprzed katastrofy,
- 21) opracowanie wniosków i aktualizacja planu ochrony zabytków.

6.4. ZAGROŻENIE ŚRODKAMI BIOLOGICZNYMI, CHEMICZNYMI I PROMIENIOTWÓRCZYMI

Skażenia środkami toksycznymi mogą wystąpić na skutek katastrof komunikacyjnych na przebiegających w pobliżu szlakach drogowych, a także w wyniku ataku zbrojnego lub terrorystycznego z użyciem broni chemicznej lub biologicznej. Zagrożenie środkami promieniotwórczymi może mieć takie same źródła lub być skutkiem awarii w nawet odległych elektrowniach atomowych lub zakładach wykorzystujących w produkcji substancje promieniotwórcze.

Sygnał alarmowy w przypadku zagrożenia może być nadany w systemie OC, Zarządzania Kryzysowego, przez radio, TV, telefon, fax., syreny alarmowe, ruchome środki nagłaśniające lub inny wewnętrzny system informacji i ostrzegania.

W razie zagrożenia bądź ataku podjęte będą następujące działania:

- 1) włączenie odbiorników PR i TV na program lokalny i śledzenie sygnałów ostrzegawczych z Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego,
- 2) zawiadomienie pracowników oraz innych osób przebywających w obiektach zabytkowych o zagrożeniu i ich wyprowadzeniu z przewidywanego rejonu największego zagrożenia, w kierunku pod wiatr od spodziewanego kierunku zagrożenia, a ze strefy skażonej - poprzecznie do kierunku wiatru, unikanie jakiegokolwiek zetknięcia się z opadami radioaktywnymi, skażonym terenem lub przedmiotami,
- 3) zachowanie spokoju, rozwagi i przeciwdziałanie przejawom samowoli i paniki,
- 4) wyłączenie urządzeń wentylacyjnych i klimatycznych, zamknięcie i uszczelnienie okien, drzwi i otworów wentylacyjnych, okrycie folią zabytków, sprzętów i wyposażenia,
- 5) przygotowanie podręcznych środków ochronno – ratowniczych i odtrutek jak maski przeciwgazowe i przeciwpyłowe, maseczki z tkaniny, okulary ochronne, wilgotne tampony, płaszcze i rękawice ochronne, buty gumowe, nakrycia głowy, gaza, wata, woda, kwas octowy, woda utleniona, oliwa jadalna, olej parafinowy, spirytus, mydło i środki piorące, wiadra, szczotki, odkurzacze,
- 6) wykonywanie poleceń osób i organów kierujących akcją ratowniczą,

- 7) zgromadzenie w szczelnych opakowaniach i pomieszczeniach zapasów wody pitnej i żywności, a w razie bezpośredniego zagrożenia, powstrzymanie się od spożywania posiłków, napojów, palenia tytoniu i wykonywania prac wymagających dużego wysiłku fizycznego,
- 8) wyprowadzanie ludzi z rejonów i pomieszczeń skażonych do bezpiecznych uszczelnionych pomieszczeń, miejsc i ukryć,
- 9) organizowanie pierwszej doraźnej pomocy dla osób poszkodowanych,
- 10) w miarę potrzeby - wezwanie służb ratowniczych poprzez Stanowisko Kierowania OC lub Policję oraz udzielanie im pomocy,
- 11) do odwołania alarmu nie opuszczanie uszczelnionych pomieszczeń, nie podchodzenie do okien, drzwi i otworów wentylacyjnych,
- 12) rozpoczęcie zabiegów sanitarnych, odkażania i dezynfekcji osób poszkodowanych po przeniesieniu do miejsc bezpiecznych w następującej kolejności:
  - a) zdjęcie z poszkodowanego odzieży, butów i innych przedmiotów osobistych,
  - b) umieszczenie zdjętych rzeczy i przedmiotów osobistych w specjalnych zamkniętych workach i ich pozostawienie w strefie skażenia, jako materiałów niebezpiecznych,
  - c) usunięcie zanieczyszczeń za pomocą środków podręcznych (tamponu, chusteczki, itp.),
  - d) umycie miejsc skażonych dużą ilością ciepłej wody z dodatkiem mydła lub łagodnych detergentów, pod łagodnym ciśnieniem ze zwróceniem szczególnej uwagi na oczy, błony śluzowe, fałdy skóry, pachwiny itp. (oczy przemywać samą wodą),
  - e) stosowanie środków odkażających - przy skażeniu środkami paraliżującymi, parzącymi i duszącymi, do mycia stosować 5% roztwór podchlorynu wapnia, przy łzawiących - wody z szarym mydłem, przy skażeniach środkami biologicznymi i radiologicznymi - mycie mydłem i wodą całego ciała,
- 13) przystąpienie do wietrzenia, odkażania i dezaktywacji pomieszczeń niezwłocznie po odwołaniu alarmu,
- 14) usunięcie niepotrzebnych, skażonych przedmiotów i materiałów,
- 15) wykorzystywanie środków ochrony osobistej,
- 16) w razie potrzeby wezwanie specjalistycznych sił ze sprzętem, toksykologa,

- 17) określenie strat i szkód i powiadomienie Wójta Gminy,
- 18) doprowadzenie obiektów, terenu i wód do stanu wyjściowego,
- 19) odtworzenie niezbędnych zapasów,
- 20) wykorzystanie doświadczeń praktycznych do aktualizacji planu ochrony zabytków.

6.5. KATASTROFA BUDOWLANA, TECHNICZNA, KOMUNIKACYJNA LUB ZNISZCZENIE OBIEKTÓW BUDOWLANYCH, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Katastrofa budowlana lub miejscowe zniszczenia w obiektach na obszarze gminy mogą być powodowane:

- 1) wybuchem gazu lub innych paliw, substancji łatwopalnych oraz materiałów niebezpiecznych przewożonych taborem po szlakach komunikacyjnych na terenie gminy,
- 2) rozszczelnieniem instalacji wewnętrznych (gazowej, CO, wodociągowo – kanalizacyjnej),
- 3) osunięciem stropów,
- 4) tąpnięciem gruntu,
- 5) naruszeniem ważnych elementów konstrukcyjnych budynków,
- 6) osuwiskami i rozmyciem gruntu w miejscowościach usytuowania budynków (przy rozlewiskach, miejscach prac ziemnych),
- 7) jako skutki wtórne katastrofy lotniczej.

Katastrofa budowlana lub techniczna może wystąpić samoistnie, na skutek działania przyrody lub może być wynikiem błędu w sztuce budowlanej, zaniechania lub zaniedbań w konserwacji budynków, działania sił niszczących uruchomionych przez człowieka, katastrof komunikacyjnych itp. W razie bezpośredniego zagrożenia katastrofą budowlaną lub techniczną bądź ich nagłego wystąpienia podjęte zostaną następujące działania:

- 1) powiadomienie kierownictwa i właścicieli obiektów i pracowników o zagrożeniu lub zdarzeniu,
- 2) zorganizowanie wyprowadzenia ludzi z zagrożonego rejonu,
- 3) doraźne zabezpieczenie zagrożonych miejsc,

- 4) wyłączenie głównych instalacji w budynku (elektrycznej, gazowej, wodnej i CO),
- 5) zaalarmowanie w razie potrzeby służb porządkowych i ratowniczych (Policja, Państwowa Straż Pożarna, Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego),
- 6) zabezpieczenie terenu katastrofy i niedopuszczanie osób postronnych,
- 7) wykonywanie poleceń oraz udzielanie informacji i pomocy kierującemu akcją ratowniczą,
- 8) udzielanie pierwszej pomocy osobom poszkodowanym,
- 9) ratowanie cennych elementów wystroju architektonicznego i zabytkowego wyposażenia,
- 10) zabezpieczenie miejsca katastrofy i uszkodzonych fragmentów budowli przed dalszą destrukcją i niszcącym wpływem warunków atmosferycznych,
- 11) dokumentowanie strat i przeprowadzonych działań,
- 12) wstępna ocena szkód i strat,
- 13) informowanie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Wójta Gminy o poniesionych stratach i szkodach (na formularzu zgłoszenia strat), o potrzebach pomocy materialnej i eksperckiej,
- 14) stopniowe przywracanie stanu wyjściowego poprzez usuwanie zniszczeń i przystąpienie do prac remontowych,
- 15) wprowadzenie niezbędnych korekt i uzupełnień do planu ochrony zabytków.

6.6. ZAGROŻENIE ATAKIEM TERRORYSTYCZNYM

Terroryzm polega na przemyślanym i skrytym zastosowaniu środków przemocy w celu wywołania strachu, paniki oraz spowodowania strat ludzkich i zniszczeń określonych obiektów i wyposażenia, dla osiągnięcia celów politycznych, ekonomicznych, militarnych lub społecznych.

Akty terrorystyczne mają często podłoże etniczne, kulturowe lub religijne. Akty terrorystyczne mogą mieć formę rzeczywistą lub pozorowaną i przejawiać się w postaci rzeczywistego zagrożenia atakiem bądź powiadamiania przez sprawców o zagrożeniach (podłożeniu ładunku wybuchowego itp.) celem zastraszenia określonych organów i społeczności.

Najczęściej spotykane rodzaje ataków terrorystycznych to:

- 1) podkładanie w miejscach zgromadzeń publicznych, przebywania ważnych osobistości itp. ładunków wybuchowych,
- 2) atakowanie ważnych obiektów środkami wybuchowymi lub zapalającymi,
- 3) zamachy na ważne osobistości z użyciem broni,
- 4) rozpylanie lub rozlewanie niebezpiecznych substancji chemicznych, biologicznych lub promieniotwórczych,
- 5) zakażenie ujęć wodnych lub żywności,
- 6) wysyłanie lub dostarczenie (doręczenie) przesyłek zawierających niebezpieczne ładunki lub substancje,
- 7) zajmowanie ważnych budynków lub innych reprezentacyjnych obiektów użyteczności publicznej,
- 8) zajmowanie i wykorzystywanie dla własnych celów zabytków i miejsc kultu religijnego podlegających ochronie, połączenie często z aktami wandalizmu i grabieży,
- 9) celowe uszkodzenia instalacji i urządzeń mających wpływ na bezpieczeństwo osób i mienia,
- 10) uprowadzenia osób w celu zastraszenia lub wymuszenia okupu.

Prawie wszystkie spośród wyżej wymienionych rodzajów ataków terrorystycznych mogą wystąpić w warunkach funkcjonowania niektórych obiektów zabytkowych, narażając na niebezpieczeństwo ludzi tam przebywających. W razie organizowania na obiektach imprez lub uroczystości i innych przedsięwzięć z udziałem ważnych osobowości (polityków, twórców kultury itp.) - grupujących większe ilości osób - obowiązuje zachowanie szczególnej ostrożności i czujności przez wszystkich uczestników i pracowników oraz stosowanie się do poleceń organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i udzielanie im niezbędnej pomocy.

Na wypadek zagrożenia bezpośrednim napadem terrorystycznym lub w razie podłożenia niebezpiecznego ładunku na terenie obiektów zostaną podjęte następujące działania:

- 1) utrzymanie w stałej gotowości systemu, personelu i urządzeń lub w razie podłożenia osób i mienia w obiektach tych dozoru wewnętrznego, monitoringu i ochrony zewnętrznej oraz alarmowania, łączności i powiadamiania o zagrożeniach,
- 2) prowadzenie szkoleń i sprawdzianów pracowników,

- 3) wnikliwa i dyskretna kontrola dostępu osób z zewnątrz na teren obiektów w szczególności w przeddzień i w dniu spotkań z udziałem osobistości ze świata polityki, kultury, nauki itp. oraz przy okazji organizacji imprez z udziałem większej ilości osób,
- 4) sprawdzenie czy w pomieszczeniach oraz miejscach ogólnodostępnych nie znajdują się przedmioty nie stanowiące ich stałego wyposażenia lub pozostawienia przez osoby przebywające w obiektach,
- 5) zwrócenie uwagi na ślady przemieszczenia oraz zmiany w wyglądzie przedmiotów i urządzeń oraz na wszelkie dodatkowe dźwięki i sygnały nieznanego pochodzenia,
- 6) przyjęcie zawiadomienia o podłożeniu ładunku lub zlokalizowanie niebezpiecznego przedmiotu, ze zwróceniem uwagi na ustalenie miejsca położenia, opisu ładunku (przedmiotu), rodzaju, siły i czasu rażenia, numeru telefonu i podstawowych danych osoby zgłaszającej (imię i nazwisko, adres) źródła uzyskania informacji (bezpośredniego lub pośredniego),
- 7) powiadomienie przez osobę, która zauważyła przedmiot niewiadomego pochodzenia lub przyjęła zawiadomienie o podłożeniu ładunku dyrektora, kierownika jednostki,
- 8) zaalarmowanie dyżurnego Komendy Policji o zgłoszeniu podłożenia ładunku wybuchowego lub zauważeniu podejrzanego przedmiotu, z podaniem danych i numeru telefonu i odnotowanie imiennego potwierdzenia zgłoszenia,
- 9) zarządzenie i zorganizowane przeprowadzenie ewakuacji osób i personelu z zagrożonego obiektu lub obszaru,
- 10) uniemożliwienie dostępu osobom postronnym,
- 11) w miar możliwości sprawdzenie wiarygodności przyjętego zgłoszenia bez zbliżania się niebezpiecznego ładunku (przedmiotu) lub miejsca gdzie się on znajduje,
- 12) zapobieganie przejawom dezinformacji, szerzenia strachu lub paniki, izolowanie osób utrudniających akcję rozpoznawczo - ratowniczą,
- 13) przekazanie informacji i udzielanie pomocy siłom interwencyjnym Policji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na lokalizację niebezpiecznych przedmiotów newralgicznych punktów obiektu oraz podjęte dotychczas działania,
- 14) wykonywanie poleceń kierującego akcją, w tym podejmowanie kolejnych działań w zakresie ewakuacji osób, mienia i udzielanie pierwszej pomocy osobom

poszkodowanym w razie potrzeby korzystanie z pomocy wyspecjalizowanej jednostki ratowniczej,

- 15) udzielenie pomocy policji w ustaleniu przyczyn, przebiegu i sprawców zdarzenia oraz w sporządzeniu protokołu,
- 16) powiadomienie o zdarzeniu Wójta Gminy a w razie strat w zabytkach również Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (na formularzu zgłoszenia strat w zabytkach) i ewentualnych potrzebach pomocy,
- 17) wprowadzenie stosownych zmian i uzupełnień do planu ochrony zabytków z wykorzystaniem uzyskanych doświadczeń i wniosków,
- 18) dokumentowanie przebiegu zdarzenia i szacowanie ewentualnych strat.

W razie otrzymania niebezpiecznej przesyłki będą podjęte następujące działania:

- 1) powstrzymanie się od otwierania (naruszenia) przesyłki lub potrząśnięcia nią i pozostawienie jej na miejscu w miarę możliwości w zamkniętym pojemniku lub torbie plastikowej bądź przykrywając przesyłkę folią, papierem,
- 2) obserwowanie czy z przesyłki nie wydobywa się jakaś substancja lub podejrzane dźwięki,
- 3) opuszczenie, zamknięcie drzwi i okien oraz odizolowanie od ruchu osób pomieszczenie i obiektu w którym znajduje się przesyłka,
- 4) wyłączenie urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacji w obiekcie,
- 5) zawiadomienie Policji i w razie potrzeby specjalistycznych służb ratowniczych (ratownictwa chemicznego, medycznego itp.),
- 6) dokładne umycie rąk mydłem i letnią wodą unikając dotykania twarzy, lub w razie potrzeby umycia mydłem i wodą pod prysznicem całego ciała przez osoby, które zetknęły się z przesyłką i ewentualne ich zbadanie i udzielenie pierwszej pomocy,
- 7) zdjęcie i zamknięcie w szczelnie zamkniętych torbach (pojemnikach) części ubioru i obuwia, które mogą mieć styczność z niebezpieczną substancją i ich przekazanie odpowiednim służbom,
- 8) w razie rozsypania substancji przykrycie jej papierem lub folią (bez jej przemieszczania, zmiatania, zgarniania itp.),
- 9) sporządzenie listy osób mogących mieć styczność z przesyłką i udostępnienie jej Policji i służbie medycznej,

10) wprowadzenie środków ostrożności w postępowaniu z przesyłkami z zewnątrz w szczególności poprzez:

- a) wyznaczenie i przeszkolenie osób upoważnionych do przyjmowania i otwierania przesyłek oraz powiadamianie w razie potrzeby kierownictwa bądź właściciela obiektu i służb ratowniczych
- b) wydzielenie i wyposażenie pomieszczenia do przyjmowania przesyłek, wyposażenie w worki foliowe, rękawice i okulary ochronne itp.),
- c) zwrócenie uwagi na sposób zaadresowania przesyłki, w szczególności otrzymanej z zagranicy lub adresowanej do rąk własnych kierownictwa lub innych ważnych osób przebywających w obiekcie, posiadającej błędy w adresowaniu, brak stempla poczty lub jego niezgodność z adresem zwrotnym, nietypowy wygląd lub wymiary itp.

6.7. W RAZIE ZAISTNIENIA AKTU(ÓW) WANDALIZMU

Akty wandalizmu w obiektach zabytkowych mogą wystąpić zarówno w czasie pokoju jak i podczas działań wojennych. Mogą mieć charakter celowy lub niezamierzony wynikający z niewiedzy, niefrasobliwości lub niedbalstwa bądź nieodpowiedzialnym zachowaniem grupy lub jednostek. Mogą też być skutkiem niewłaściwie prowadzonych prac remontowo - budowlanych, instalacyjnych lub porządkowych. Akty wandalizmu mogą też przybrać postać zanieczyszczenia wód, niszczenia urządzeń wodnych i parkowych, niszczeniu lub uszkodzaniu elementów ogrodzenia, oświetlenia i małej architektury w połączeniu z uszkodzeniem elewacji, wybijaniu okien, wrywaniu lub wyważaniu drzwi, wymontowywaniu lub tłuczeniu detali architektonicznych i innych elementów wystroju pomieszczeń (zabrudzenie podłóg, ścian i sufitów itp.).

W razie zagrożenia aktami wandalizmu lub zaistnienia takich zdarzeń będą podjęte następujące działania:

- 1) zaostrenie kontroli osób przybywających i przebywających w obiektach i zamknięcie dostępu dla osób postronnych,

- 2) zabezpieczenie miejsca zdarzenia przed osobami trzecimi oraz nie ruszanie, nie dotykanie miejsc i detali, nie sprzątanie, nie wykonywanie żadnych czynności mogących spowodować zacieranie śladów,
- 3) zaalarmowanie Policji i innych służb porządkowych,
- 4) ograniczenie ruchu pracowników i gości na terenie obiektu,
- 5) udzielanie informacji i pomocy organom prowadzącym postępowanie i służbom ratowniczym, w tym w ustaleniu sprawców zdarzenia i poszukiwaniu utraconych - skradzionych przedmiotów lub elementów, między innymi poprzez udostępnianie dokumentacji opisowej i fotograficznej,
- 6) zapobieganie rozprzestrzenianiu się (powiększaniu) zniszczeń lub uszkodzeń,
- 7) dokumentowanie zdarzenia oraz zniszczeń i uszkodzeń, dokonanie wstępnej oceny i szacowania strat,
- 8) powiadomienie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Wójta Gminy o zdarzeniu i poniesionych stratach (na formularzu zgłoszenia strat w zabytkach) oraz ewentualnych potrzebach pomocy,
- 9) przystąpienie do przywrócenia stanu poprzedniego zniszczonych lub uszkodzonych zabytków (prace zabezpieczające i konserwatorskie),
- 10) powrót do normalnego funkcjonowania obiektów,
- 11) wprowadzenie niezbędnych korekt (uzupełnień) do planu i systemu ochrony.

7. OCHRONA ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO

Zabytki nieruchome rozmieszczone na terenie Gminy Duszniki w razie niebezpieczeństwa wybuchu konfliktu zbrojnego będą utrzymywane w sprawności technicznej z równoczesnym ograniczeniem ich funkcji użytkowych, stosownie do decyzji organu założycielskiego w zakresie funkcjonowania instytucji w czasie wojny. Główny wysiłek kierownictwa i pracowników obiektów zabytkowych będzie nakierowany na zgromadzenie i zabezpieczenie materiałowo - techniczne prac przygotowawczych mających na celu odpowiednie zabezpieczenie, w pierwszej kolejności, najcenniejszych zabytków nieruchomych tj. obiektów wpisanych do rejestru zabytków, a w szczególności najbardziej wartościowych elementów.

Wszystkie obiekty zabytkowe i obszary (parki) podlegają ochronie w ramach prac przygotowawczych. Sprawdzeniu i uzupełnieniu ewidencji i dokumentacji technicznej, budowlanej i konserwatorskiej - opisowej, rysunków technicznych i fotografii stanu aktualnego, w tym kopii kart ewidencyjnych zabytków oraz przygotowaniu ukrycia i zabezpieczenia tej dokumentacji, w ramach zabezpieczenia archiwum jednostki przed ewentualnym zniszczeniem lub kradzieżą.

Przygotowaniu i zorganizowaniu określonej ilości znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej z materiałami i narzędziami do ich przymocowania oraz określeniu sił i czasu wykonania. Przygotowaniu wykonawców sprzętu i narzędzi oraz zaplanowaniu dostaw materiałów do wykonywania prac techniczno - zabezpieczających najbardziej cenne elementy wystroju architektonicznego oraz demontażu i ukrycia najbardziej zagrożonych detali.

Wydzieleniu i przeszkoleniu grupy zabezpieczenia i ratownictwa zabytków nieruchomych oraz zapewnienie jej właściwego wyposażenia i gotowości powiadamiania, dowozu, zabezpieczenia itp.. Wyborze i zaangażowaniu konsultanta (architekta, konserwatora zabytków nieruchomych) do nadzorowania prac zabezpieczających ratowniczych i ewentualnej oceny strat.

Prowadzenie monitoringu zagrożeń we współdziałaniu z organami obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i w oparciu o komunikaty i sygnały ostrzegawcze krajowego i lokalnego systemu ostrzegania.

Przeszkoleniu obsad obiektów z zakresu znajomości sygnałów alarmowych i sposobu postępowania (procedur) na wypadek zagrożeń wynikających z sytuacji militarnej i przewidywanych działań zbrojnych w rejonie gminy.

Zorganizowanie i przygotowanie do uruchomienia systemu wzmocnionej obserwacji, kontroli dostępu i ochrony obiektów oraz obszarów na wypadek zagrożenia wojennego i terrorystycznego.

8. OCHRONA ZABYTEKÓW W OKRESIE NARASTANIA ZAGROŻENIA W CZASIE PODWYŻSZONEJ GOTOWOŚCI

W okresie narastania zagrożenia Państwa będą podjęte następujące działania:

- 1) Zamknięcie dostępu na teren zabytków nieruchomych i obszarów.
- 2) Uruchomienie systemu wzmożonej obserwacji obiektów i ochrony polegającej na zorganizowaniu stałego dyżuru składającego się z pracowników poszczególnych obiektów (jeśli są takie obsady).
- 3) Wykonanie przewidzianych prac inżyniersko - budowlanych w zabytkowych obiektach (obudowa, osłona, demontaż i ukrycie elementów) jeśli obiekty wymagają takich prac.
- 4) Umieszczenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na dachach obiektów zabytkowych.
- 5) Przygotowanie budynków do zaciemniania, uruchamiania awaryjnego zasilania energetycznego i oświetlenia zastępczego - jeśli istnieją takie możliwości.
- 6) Zmagazynowanie i utrzymanie w stałej gotowości sprzętu technicznego i transportowego, materiałów (budowlanych, izolacyjnych itp.), narzędzi i urządzeń oraz środków podręcznych do prac ratowniczych i ochrony osobistej personelu obiektów.
- 7) Zgromadzenie niezbędnych zasobów zapasów wody, żywności, środków opatrunkowych i dezynfekcyjnych, środków czystości itp.
- 8) Sprawdzenie systemu łączności, alarmowania i powiadamiania pracowników i specjalistycznych służb ratowniczych.
- 9) Prowadzenie stałego monitoringu zagrożeń i podejmowanie stosownych działań w zależności od sytuacji.
- 10) Zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia osobom wyznaczonym do stałego dyżuru, ochrony oraz grupy zabezpieczenia i ratownictwa zabytków (jeśli taka będzie powołana).

W razie wystąpienia nagłego zagrożenia wojennego i braku czasu na wykonanie wszystkich przewidywanych prac zabezpieczających obiekty zabytkowe w pierwszej kolejności zostaną wykonane oznakowanie obiektów zabytkowych znakami rozpoznawczymi Konwencji Haskiej.

Czas wykonania oznakowania najcenniejszych zabytków na terenie Gminy wpisanych do rejestru zabytków wyniesie od 2 do 7 dni.

9. ZADANIA W CZASIE DZIAŁAŃ WOJENNYCH

W okresie wystąpienia działań wojennych będą podjęte następujące działania:

1. Śledzenie sytuacji militarnej na podstawie komunikatów ze środków masowego przekazu, informacji od organów administracji wyższego szczebla oraz przekazywanie stosownych informacji właścicielom, użytkownikom i administratorom oraz innym podmiotom uczestniczącym w procesie ochrony zabytków.
2. Stosowanie się do ogłoszonych alarmów i komunikatów oraz niezwłoczne zapoznanie z nimi obsad obiektów oraz innych osób przebywających w tym czasie w obiektach zabytkowych.
3. Zaciemnienie budynków i uruchomienie systemów awaryjnego zasilania i oświetlenia jeśli takie istnieją.
4. Zamknięcie wjazdów i wejść oraz zapewnienie pełnej kontroli wstępu do obiektów zabytkowych.
5. Prowadzenie prac ratowniczych i doraźnych zabezpieczeń w razie zniszczeń lub uszkodzeń.
6. Powiadomienie w razie potrzeby specjalistycznych sił ratowniczych i ratownictwa medycznego - udzielanie im informacji i pomocy w czasie trwania akcji ratowniczych.
7. Dokonywanie oceny, szacowanie i dokumentowanie strat powstałych uszkodzeń i zniszczeń.
8. Przekazywanie informacji o stratach i ewentualnych potrzebach pomocy do organu założycielskiego i Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

10. LOGISTYCZNE ZABEZPIECZENIE DZIAŁAŃ OCHRONY ZABYTEKÓW

Ochrona zabytków w wypadku konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej w okresie podwyższenia gotowości obejmuje m.in. przygotowanie i rozmieszczenie znaków Konwencji Haskiej. W tym celu planuje się zakup niezbędnych materiałów takich jak: płótno, tektura, deski, plastik, farby, pędzle, tkaniny odporne na działanie warunków atmosferycznych. Znaki Konwencji Haskiej przygotowywane będą na bazie Komunalnego Zakładu Budżetowego w Dusznikach. Za realizację tego przedsięwzięcia odpowiadać będzie Kierownik KZB.

Fundusze będą pochodzić z budżetu Gminy Duszniki i jednostek posiadających zabytki przewidziane do ochrony.

Siły i środki techniczne potrzebne do wykonania i rozmieszczenia znaków Konwencji Haskiej, demontażu i ukrycia najcenniejszych detali i elementów wyposażenia zabytków, a także wykonania innych niezbędnych prac zabezpieczających zabytki i wspomaganie profesjonalnych sił ratowniczych będą organizowane:

- 1) na bazie formacji OC, Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Duszniki
- 2) firm posiadających sprzęt samochodowo – transportowy, w tym Komunalnego Zakładu Budżetowego,
- 3) firm wykonujących usługi na rzecz Referatu Rozwoju Gospodarczego Urzędu Gminy Duszniki,
- 4) sołtysów i rad sołeckich,
- 5) oraz bazie osób wyznaczonych przez właścicieli, administratorów i użytkowników zabytków, a także wolontariuszy.

W przypadku zaistnienia całodobowego działania przy ochronie zabytków zostanie zabezpieczona przez Urząd Gminy baza noclegowa i wyżywienie dla uczestników działań zabezpieczających i ratowniczych.

11. WNIOSKI Z ANALIZY ROZMIESZCZENIA I ZAGROŻENIA ORAZ SPOSOBY ICH OCHRONY

Z analizy rozmieszczenia nieruchomości i ruchomych zabytków wynika, że rozmieszczone są one na całym obszarze Gminy Duszniki. Na terenie Gminy Duszniki zabytki ruchome stanowią wyposażenie i wystrój obiektów sakralnych. W kościele parafialnym p.w. św. Marcina w Dusznikach do rejestru zabytków pod nr 60/B na podstawie decyzji z 1971 r. wpisano 20 obiektów. Z wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi w Wilczynie wpisano do rejestru zabytków w 1971 r. 17 obiektów pod nr 107/B. Decyzją z dnia 13 grudnia 2010 r. wpisano kolejnych 20 obiektów pod nr rejestru zabytków 191/Wlkp/B.

- 1) Sposoby ochrony zabytków nieruchomości to:

- a) prowadzenie ewidencji zabytków w formie kart adresowych przez Wójta Gminy Duszniki,
  - b) oznakowanie zabytkowych obiektów znakami „Konwencji Haskiej”,
  - c) uwzględnienie ochrony zabytków w planie zagospodarowania przestrzennego.
- 2) Sposoby ochrony zabytków nieruchomych i ruchomych to:
- a) prowadzenie ewidencji zabytków w formie kart adresowych przez Wójta Gminy Duszniki;
  - b) demontaż i ukrycie najcenniejszych detali architektonicznych i elementów wyposażenia;
  - c) przygotowanie i rozmieszczenie znaków Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokołem o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212), zwanej dalej "Konwencją Haską";
  - d) zgromadzenie i utrzymywanie w gotowości urządzeń, sprzętu, narzędzi, opakowań, materiałów niezbędnych do wykonania prac zabezpieczających i działań ratowniczych;
  - e) zorganizowanie systemu monitorowania zagrożeń, alarmowania i powiadamiania;
  - f) wyznaczenie i przygotowanie zespołów ludzkich do prac zabezpieczających i działań ochronnych.
- 3) Sposoby ochrony zabytków ruchomych to:
- a) na miejscu tj. schrony, piwnice, ukrycia,
  - b) przez rozśrodkowanie,
  - c) poprzez ich ewakuację do wcześniej wyznaczonych miejsc.